

Univerzita Palackého v Olomouci
Filozofická fakulta
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

Zobrazení investigativního novináře
v popkultuře

The Image of the Investigative Journalist in
pop culture

Bakalářská diplomová práce

Petra SASÍNOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Věra Bartalosoová, Ph. D

Olomouc 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a informačních zdrojů. Rozsah práce je 97 054 znaků.

V Olomouci dne 5. 12. 2023

Petra Sasínová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí práce Mgr. Věře Bartalosoové, Ph. D za její trpělivost a pomoc, konzultantovi mé práce Mgr. Miroslavu Libicherovi za jeho pomocnou ruku, a nakonec děkuji své rodině a přátelům, kteří mě během celého procesu podporovali.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je zjistit, jakým způsobem je vyobrazen investigativní novinář ve dvou amerických snímcích All the President's Men a The Post a jak jsou v nich zobrazeny pracovní postupy. V teoretické práci se autorka zaměřila na obraz novináře v kinematografii, rozbor filmu a charakterizaci postav, pojem investigativní žurnalistika a metodiku nutnou k analýze. V analytické části se pak věnuje samotnému zobrazení investigativního novináře ve vybraných snímcích a na pracovní praktiky spojené s jeho prací. Výsledků analýzy autorka dosáhla pomocí kvalitativní obsahové analýzy a komparativní metody.

ABSTRACT

This bachelor thesis aims to find out how the investigative journalist is portrayed in two American films, All the President's Men and The Post, and how work practices are depicted in them. In the theoretical work, the author focuses on the image of the journalist in cinema, the analysis of the film and characterization of the characters, the concept of investigative journalism, and the methodology required for the analysis. The analytical part then focuses on the actual portrayal of the investigative journalist in the selected films and the working practices associated with his work. The results of the analysis were achieved by the author using qualitative content analysis and comparative methods.

KLÍČOVÁ SLOVA

postava investigativního novináře, charakter, kvalitativní obsahová analýza, investigativní žurnalistika, snímek The Post, snímek All the President's Men, Ben Bradlee

KEYWORDS

investigative journalist, character, qualitative content analysis, investigative journalism, The Post, All the President's Men, Ben Bradlee

OBSAH

1	ÚVOD.....	7
2	OBRAZ NOVINÁŘE V KINEMATOGRAFII	9
	2.1 Novináři ve filmech napříč žánry v odborné literatuře	9
	2.2 Hrdinové, padouši a postava investigativního novináře	11
3	ROZBOR FILMU A CHARAKTERIZACE FILMOVÝCH POSTAV.....	13
4	INVESTIGATIVNÍ ŽURNALISTIKA.....	16
	4.1 Praktiky a pracovní postupy investigativních novinářů.....	17
5	ANALYZOVANÉ SNÍMKY.....	21
	5.1 The Post	21
	5.2 All the President's Men	22
6	METODIKA PRÁCE.....	23
	6.1 Kvalitativní obsahová analýza	23
	6.2 Postup analýzy	24
7	ANALÝZA POSTAVY INVESTIGATIVNÍHO NOVINÁŘE.....	26
	7.1 Zobrazení postavy Bena Bradleeho v The Post	26
	7.1.1 Charakterové vlastnosti a chování	26
	7.1.2 Postoje a názory	27
	7.1.3 Vztahy	28
	7.1.4 Role a význam ve filmu	30
	7.2 Zobrazení postavy Bena Bradleeho v All the President's Men a komparace s předchozím filmem	31
	7.2.1 Charakterové vlastnosti a chování	31
	7.2.2 Postoje a názory	33
	7.2.3 Vztahy	33
	7.2.4 Role, význam ve filmu a komparace	34
	7.3 Zobrazení postavy Katharine Grahamové v The Post	35
	7.3.1 Charakterové vlastnosti, chování a hodnoty	35
	7.3.2 Postoje a názory	35
	7.3.3 Vztahy	36
	7.3.4 Role, význam ve filmu a komparace s Benem Bradleem v The Post... ..	37
	7.4 Zobrazení dvojice postav Carla Bernsteina a Boba Woodwarda v All the President's Men.....	38

7.4.1	Charakterové vlastnosti a chování	38
7.4.2	Postoje, názory a vztahy	39
7.4.3	Role, význam ve filmu a komparace postav	40
8	ANALÝZA PRACOVNÍCH POSTUPŮ	42
8.1	All the President's Men	42
8.2	The Post a komparace pracovních postupů	45
9	ZÁVĚR	48
	POŽITÉ ZDROJE.....	50
	Odborné knihy	50
	Online zdroje a publikace	51
	Audiovizuální zdroje.....	52
	Grafická díla	52

1 ÚVOD

Investigativní žurnalistika už po mnohá desetiletí pomáhá odkrývat závažné zločiny, politickou korupci či porušování lidských práv a svobod. Investigativní novináři velmi často riskují svůj vlastní život¹, aby zjistili pravdu a zajistili spravedlnost. Některé případy byly až tak zásadní pro samotný vývoj investigativní žurnalistiky, že se dočkaly i velmi kvalitního filmového zpracování.

Cílem této práce je zanalyzovat zobrazení postavy investigativního novináře a jeho pracovních postupů ve dvou amerických snímcích *The Post* (Akta Pentagon: Skrytá válka) a *All the President's Men* (Všichni prezidentovi muži)² zabývajících se klíčovými případy investigativní žurnalistiky. Práce se konkrétněji zabývá způsobem, jakým je investigativní novinář a činnost spojená s prací investigativního novináře vyobrazena ve vybraných snímcích a komparací postav a jejich práce mezi sebou.

Snímky, které analyzujeme, vycházejí ze skutečných událostí a kauzy v nich na sebe časově a obsahově navazují. První z nich, *The Post*, se zabývá kauzou Pentagon Papers o zatajování informací americkou vládou o válce ve Vietnamu. Druhý, *All the President's Men*, se zabývá jednou z nejnámějších investigativních kauz vůbec, aférou Watergate.

Jedná se o politická a realitou inspirovaná dramata, v nichž obou figuruje redakce *The Washington Post* v čele s šéfredaktorem Benem Bradleem. Kauzy se odehrávají v 70. letech v období vlády amerického prezidenta Richarda Nixona a velmi dobře ukazují nejenom charakter investigativních novinářů, ale také jejich pracovní postupy a návyky. Zároveň propojují veřejnost, právo na informace a spravedlnost pomocí charakterů postav investigativních novinářů a jejich postupů. Tím určují jednu z forem a zásad investigativní žurnalistiky.

Do analýzy zahrneme jak charaktery postav, tak všechny aktivity spojené s prací investigativního novináře. Z výsledku práce tak bude patrné, jakým způsobem jsou

¹ Investigativní novináři čelí i v roce 2023 významným rizikům, jak upozorňuje Světový index svobody tisku, který zveřejnila organizace Reportéři bez hranic (RSF). (pozn. autora)
Dostupné z:
<https://rsf.org/en/2023-world-press-freedom-index-journalism-threatened-fake-content-industry>

² Dále jen *The Post* a *All the President's Man*. (pozn. autora)

investigativní novináři a činnosti spojené s jejich prací vyobrazené v daných snímcích. V průběhu také budeme analyzovat, jestli se postavy a činnosti spojené s prací investigativního novináře v daných filmech navzájem liší či se shodují a jakým způsobem.

Jako výzkumnou metodu použijeme kvalitativní obsahovou analýzu a komparativní metodu. Kvalitativní analýzu provedeme ze dvou amerických filmů *All the President's Men* a *The Post*, v nichž se objevuje v hlavní roli investigativní novinář a jeho pracovní postupy. Především se zaměříme na postavu novináře, jeho charakter a budeme zkoumat, jaké činnosti a aktivity spojené s jeho prací se ve filmech objevují. V průběhu analýzy také pomocí komparativní metody porovnáme jednotlivé postavy a jejich práci vyobrazenou ve snímcích mezi sebou.

2 OBRAZ NOVINÁŘE V KINEMATOGRAFII

V této kapitole se budeme zabývat celkovým zobrazením novinářů ve filmech, protože je to hlavní prvek naší analytické části. Tématika žurnalistiky, novinářské práce a role novináře ve společnosti se v kinematografii objevuje už velkou řádku let. Do roku 2005 o novinářích a jejich práci filmaři natočili více jak čtyři tisíce celovečerních snímků a dalších televizních pořadů. Některé z nich zobrazují novináře jako hrdiny, kteří riskují svůj život, aby odhalili pravdu a dosáhli spravedlnosti, jiné naopak práci novinářů zesměšňují nebo z nich dělají padouchy. (J. Saltzman a L. Ghiglione, 2005:2)

Snímky o novinářské profesi jsou podle Briana McNaira „*jakýmsi kulturním prostorem, ve kterém společnost vyjadřuje své dohodnuté žurnalistické hodnoty, a poté zkoumá a kritizuje použití těchto hodnot právě samotným novinářem.*“ (B. McNair, 2010:16). Filmy s tematikou novinářské profese lze také vidět hluboce ideologicky, ale zároveň v některých z nich, především v těch o investigativní žurnalistice, lze občas zahládnout záblesky reality. (B. McNair, 2012:143-144) Takovými filmy jsou například *All the President's Men* (1976) od režiséra Alana Pakuly či novější *The Post* (2017) od Stevena Spielberga. Právě těmito dvěma snímky se budeme zabývat do hloubky a v analytické části si ukážeme, jakým způsobem jsou v nich zobrazeni investigativní novináři a jejich pracovní postupy.

2.1 Novináři ve filmech napříč žánry v odborné literatuře

Nejprve se ale podíváme, jak jsou novináři zobrazováni v nejrůznějších snímcích napříč žánry a především, jakým způsobem postavu novináře ve filmech dělí někteří autoři a jejich publikace. Novináři jsou tedy na filmových plátnech vyobrazováni buď jako hrdinové a bojovníci za svobodu anebo naopak jako padouši. Tyto dva protichůdné obrazy začaly vznikat především s příchodem kinematografie plynoucí z dílen amerického Hollywoodu. Diváci si tak mohli po mnoho let utvářet pohled na novináře díky filmům, jako světoznámý *Citizen Kane* (1941), *All the President's Men* (1976), úplně žánrově i obsahově rozdílné *Interview* (2014) a mnoho dalších. (M. Ehrlich, 2004:1)

V průběhu let také vzniklo velké množství románů, televizních pořadů, komiksů, ale i odborných publikací³, které novináře ve filmech rozdělují do určitých kategorií. (M. Ehrlich a J. Saltzman, 2015:2). Velká většina z nich je dělí na hrdiny a padouchy čili na jakýsi negativní či pozitivní obraz novinářské profese. Někteří autoři navíc doplňují, že se může objevovat mix obojího, což je pro diváka ještě lákavější. (B. McNair, 2010:48)

Za jednu nejstarších a velmi kvalitních klasifikací můžeme považovat knihu od Alexe Barrise *Stop the Presses! The Newspaperman in American Films* (1976), v níž autor jako první vytvořil pomocí velmi specifické studie osm kategorií novinářů v kinematografii, které posléze mnoho autorů sledovalo. Těmito kategoriemi jsou: *Reportér jako lovec zločinů* (novinář jako soukromý detektiv, černobílé filmy v první polovině 20. století), *Senzaktivní reportér* (bulvární žurnalistika, úplný opak investigativního novináře), *Vzlykající sestra* (z anglického *Sob sister*, novináři, většinou ženy, píšíci v novinách nebo časopisech velmi sentimentálním způsobem), *Zahraniční zpravodaj* (zahraniční dopisovatelé byli v minulosti velmi oblíbení, hlavně v období válek), *Novinář jako lidská bytost* (potíže se sladěním soukromého života s jeho profesí, kdy je postava úplně pohlcena prací, tohle můžeme vidět například ve filmu *Spotlight* (2015), kde novináři v podstatě pořád jenom pracují), *Reportér jako křižák* (brání demokratické hodnoty a snaží se obhajovat slabé, velmi oblíbené v amerických filmech, je obdobou hrdiny), *Novinář jako padouch* (podobné jako *Senzaktivní reportér*) a v poslední řadě *Klasičtí redaktori a vydavatelé*. (A. Barris, 1976:52-139)

Mezi publikace, které na Barrise navazují a dělí novináře právě na hrdiny a padouchy, patří například publikace Briana McNaira *Journalists in Films: Heroes and Villians* (2010) nebo také novější verze od Matthewa C. Ehrliche a Joeho Saltzmana *Heroes and Scoundrels: The Image of the Journalist in Popular Culture* (2015).

³ Mezi nejlepší publikace patří, dle mého uvážení, tyto:
Analyzing the Images of the Journalist in Popular Culture: a Unique Method of Studying the Public's Perception of Its Journalists and the News Media od Joeho Saltzmana (2005)
Fact or Fiction: Hollywood Looks at the News od Loren Ghiglione a Joeho Saltzmana (2005)
Fact, Truth, and Bad Journalists in the Movies od Matthewa C. Ehrliche (2006)
Heroes and Scoundrels: The Image of the Journalist in Popular Culture od Matthewa C. Ehrliche a Joeho Saltzmana (2015)
Journalists in Films: Heroes and Villains od Briana McNaira (2010)
Journalism in the Movies od Matthewa C. Ehrliche (2006)
Stop the presses! The newspaperman in American films od Alexe Barrise (1976) (pozn. autora)

Většina těchto publikací se v nějakém bodě shoduje na tom, že představu o novinářích ve společnosti tvoří právě populární kultura, v největší míře pak americká kinematografie. Jen málo lidí má možnost navštívit redakci či být u samotného procesu psaní článků. Jejich představy o novinářském povolání tak vyplývají právě z filmů, seriálů či knih. (M. Ehrlich a J. Saltzman, 2015:2)

Zobrazení novinářů v kinematografii se ale samozřejmě liší v závislosti na období, médiu a místě, kde se právě redaktor nachází. Například obraz investigativních novinářů z amerického Boston Globe ve snímku Spotlight (2015) je zcela odlišný od osudu fiktivního magnáta Kanea ve slavném snímku Citizen Kane (1941). Některé typy postav a témat ale přece jenom ve filmech o žurnalistice přetrvávají, přestože nějakým způsobem reagovaly na změnu doby či technologií. (M. Ehrlich a J. Saltzman, 2015:11)

Podle M. Ehrlicha a J. Saltzmana (2010:11-14) se ve snímcích zabývajících se novinářinou kromě klasických stereotypů objevují také tyto základní postavy: anonymní reportéři, editoři a korektoři, fotožurnalisté, investigativní novináři, mladý nezkušený novinář, novinářky, reální novináři, rodinní příslušníci novinářů, sloupkaři a kritici, sportovní žurnalisté, televizní reportéři, váleční a zahraniční korespondenti, vydavatelé, vlastníci médií a žurnalisté, kteří jsou v redakci minimálně 20 let. Všechny tyto postavy pak mohou být ve snímcích ještě zařazeny do již zmíněné kategorizace hrdinové a padouši nebo také do dalších klasifikací.

2.2 Hrdinové, padouši a postava investigativního novináře

Novináři jsou v kinematografii tedy zobrazováni v určitých stereotypních rolích. Ačkoliv se tímto výzkumem zabývalo velké množství historiků, a i samotných novinářů, nejvíce z nich se v konečném důsledku dostalo právě k tzv. hrdinům a padouchům, kteří vždy ztělesňovali základní představy o tom, jak má vypadat špatný nebo dobrý novinář. (M. Ehrlich, J. Saltzman, 2015:15)

Podle Briana McNaira (2010:48) ale naopak není snadné určit, zdali je chování novináře dobré či špatné, protože jak píše Loren Ghiglione (2005:2) „*hrdinové si ve výsledku mohou dovolit vše, pokud je konečný výsledek ve veřejném zájmu. Mohou lhát, podvádět, porušovat jakýkoliv etický kodex, pokud odhalí nějakou politickou korupci nebo zachrání nevinné.*“ Nejzábavnější a nejzajímavější postavy mají navíc sklony kombinovat prvky obou, což filmaři moc dobře vědí. (B. McNair, 2010:48)

Tento jev můžeme vidět ve filmu *The Post*, kde i přes zákaz od Bílého domu, tým v čele s Benem Bradleem vydává články, ačkoliv jim v podstatě hrozí vězení. V očích veřejnosti a diváku jsou samozřejmě za hrdiny, kteří ochránili svobodu tisku.

Ačkoliv je tedy zřejmé, že v mnoha případech jsou novináři zobrazováni jako hrdinové ale i padouši, investigativní novináři jsou ve snímcích nejčastěji vykresleni jako hrdinové, snažící se za každou cenu odhalit pravdu a pomoci tak veřejnosti s prozřením. Takové postavy jsou loajální ke svým zpravodajským organizacím, a především ke svým kolegům. Dost často čelí nebezpečí, ať už v podobě vyhrožování či nátlaku. (M. Ehrlich a J. Saltzman, 2010:12)

Samotná postava investigativního novináře se začala pravidelně objevovat na filmových plátcích až se snímkem *All the President's Men* v sedmdesátých letech dvacátého století. Drama o jednom z největších skandálů v americké historii, Watergate, podle Briana McNaira (2011:366) zobrazuje to nejlepší, co žurnalistika může nabídnout. Přestože je snímek samozřejmě jakousi fantazií a realita aféry Watergate byla odlišná od reality zobrazované ve filmu, novináři se v anketách pravidelně shodují, že právě tento film je jedním z nejlepších vyjádření jejich profese. (B. McNair, 2012:143)

3 ROZBOR FILMU A CHARAKTERIZACE FILMOVÝCH POSTAV

V této kapitole se zaměříme na základní rozbor filmů a charakterizaci filmových postav. Naše analýza se zabývá vyobrazením investigativního novináře ve vybraných snímcích a jeho charakterem, proto je nutné tuto kapitolu do mé práce zahrnout.

Psaní o filmu je komplikované, ale může být také vzrušující a obohacující. (T. Corrigan, 2014:32) Film lze analyzovat na základě jeho specifických forem a struktur, přičemž jeho studium zahrnuje tři klíčové aspekty: teorii, metodu a analýzu. Účelem teorie je odhalit skrytou strukturu filmu, která mu dodává řád a srozumitelnost. Teoretici nepřistupují k filmu jako k nekomplikovanému a pevně danému fenoménu, ale jako ke komplexnímu a nedostatečně prozkoumanému médiu s jedinečnými vlastnostmi a možnostmi. Analytici považují film za abstraktní a idealizovaný objekt a filmová analýza tradičně klade důraz na narativ. (T. Elsaesser a W. Buckland, 2002:1-6)

Kromě analýzy narativu, tématu, vizuálních efektů, zvuku, kamerové práce apod., je klíčové zaměřit se na fiktivní a dramatické elementy, a to především na hlavní a vedlejší postavy a jejich charakterizaci v daném filmu. Tyto postavy mají zásadní význam v současném mediálním kontextu, ovlivňují produkci a celkový zážitek z filmu. Postavy jsou běžně vnímány jako imaginární lidské bytosti, ale mohou také zahrnovat mluvící zvířata (Lassie), bohy, mimozemšťany, monstra a další. (J. Eder, 2013:1) Charaktery se dále objevují v narativních i v nenarativních filmech a často se na ně dej i téma snímku soustředí. (T. Corrigan, 2014:61).

Jens Eder ve své knize *Die Figur Im Film: Grundlagen Der Figurenanalyse* (2013:707) říká, že jestli chce analytik pochopit postavu v celé její rozmanitosti, musí se opřít o systematické kategorie a postupy. Podle něj je důležité chápat filmové postavy jako rozpoznatelné fiktivní bytosti s vnitřním životem. Jejich charakteristika je formována v procesu tvorby a při sledování filmů, kdy tvůrci a diváci přispívají k vytvoření živých modelů. Filmové postavy jsou tedy výsledkem kolektivní imaginace a společenské praxe. (J. Eder, 2013:707-713)

Vývoj modelů postav však není založen pouze na obecných znalostech, ale také na pravidlech hry představitosti. Nezbytným předpokladem pro tvorbu postav je vytváření charakterových mentálních modelů. Ty jsou multimediálními reprezentacemi, které kombinují různé formy zpracování informací (vizuální, akustické, lingvistické) do jednotného celku.

Představují vlastnosti fiktivní bytosti v konkrétní struktuře a perspektivní orientaci. Jsou dynamické, mění se v čase a jsou úzce spojeny s dalšími mentálními modely diváků. (J. Eder, 2013:707-713)

Podle Jense Edera (2013:707) je při analýze charakterů nezbytné zohlednit pět úrovní diváckých reakcí: 1. Základní vnímání obrazů a zvuku filmu, 2. Utváření modelů duševního charakteru, 3. Vyvozování nepřímých významů, 4. Konstrukce hypotéz o skutečných (vnějších) příčinách a důsledcích charakterů a 5. Estetická reflexe způsobu prezentace postav ve filmu. Tento přístup zahrnuje různé kognitivní a emoční procesy, které se propojují a ovlivňují navzájem. Analýza postav by proto měla vždy brát v úvahu všech pět psychologických rovin přijímání postav. (J. Eder, 2013:707-713)

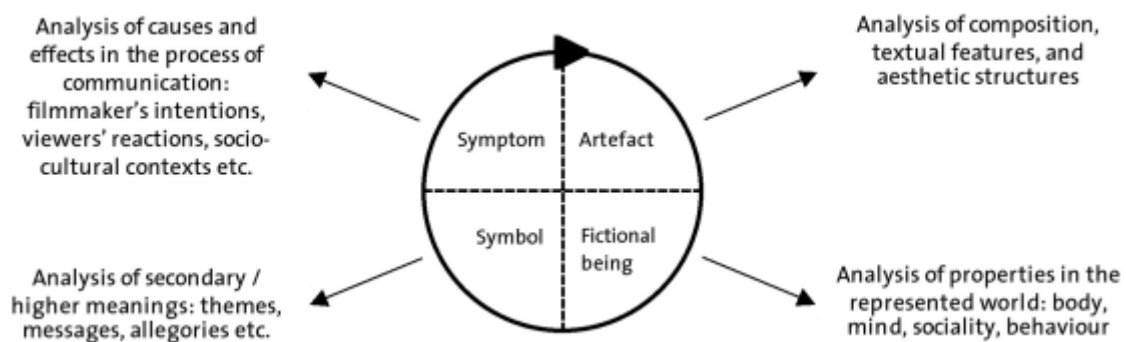
Psychologické úrovně přijímání postav zhruba odpovídají naší každodenní řeči o postavách a různým teoriím významu. Pro analýzu postav z toho lze odvodit zjednodušenou heuristiku – tzv. koncept hodin charakteru. Podle něj mají charaktery ve filmech čtyři aspekty, lze je analyzovat podle klíčových otázek z hlediska estetického, mimetického⁴, tematického a kauzálního. (J. Eder, 2013:707-713) Těmito čtyřmi aspekty jsou:

1. Artefakty – analýza složení, textových prvků a estetické struktury. Způsob a prostředky, kterými je postava zobrazena, jsou klíčové. Postavy se zde posuzují v kontextu stylistických prvků a typů filmových informací, které vytvářejí vjemové zážitky diváků (1. úroveň percepce) a později jimi mohou být esteticky hodnoceny. (5. úroveň percepce) Na základě tohoto obrazu lze postavám přisuzovat obecné vlastnosti artefaktů, jako je realismus nebo komplexnost. Klíčová otázka: Jak a jakými prostředky je postava reprezentována?
2. Fiktivní bytosti – analýza charakteristik v reprezentovaném světě: fyzická podstata, mentální aspekty, sociální interakce a chování. Klíčová otázka: Jaké rysy a vztahy má postava jako obyvatel fiktivního světa a jak se postava chová a jedná v tomto světě? Odpověď na tuto otázku je založena na formování mentálních modelů postav.
3. Symboly – analýza sekundárních/vyšších významů: témata, sdělení, alegorie atd. Termín symbol zde musíme chápat v širším kontextu, obsahujícím všechny vyšší

⁴ Napodobující, zobrazující (pozn. autora)

úrovně významu, kde mohou různé znaky sloužit jako reprezentace něco jiného. To, co symbolizují, můžeme odvodit z jejich charakteristik jako fiktivní bytosti a artefaktu. Klíčová otázka: Co postava symbolizuje a jaké skryté významy vyjadřuje?

4. Symptomy – analýza příčin a následků v procesu komunikace: záměry filmaře, reakce diváků, sociokulturní kontexty atd. V této perspektivě jsou postavy vnímány jako symptomy, tedy jako kauzální faktory nebo důsledky skutečných komunikačních prvků, například jako výsledek tvůrčí práce filmařů nebo jako modely pro diváky. Klíčová otázka: Co určuje charakter postavy a jaké důsledky to má? (J. Eder, 2013:707-713)

Obrázek 1: Koncept hodin charakteru podle Jense Edera

Koncept hodin charakteru zjednodušuje a zobecňuje různé vlastnosti, které mohou být postavám přiřazeny. Spojuje je s diváckou recepcí, umožňuje flexibilitu v analýze a poskytuje obecný výchozí bod pro aplikaci diferencovanějších analytických nástrojů. Je dobré nejprve zkoumat vlastnosti fiktivních bytostí, následně její konstrukci jako artefaktu a potom vztahy mezi postavami, akcemi a konstelacemi postav. Tento přístup připravuje základ pro zkoumání postav jako symbolů a symptomů. (J. Eder, 2013:707-713)

4 INVESTIGATIVNÍ ŽURNALISTIKA

V následující kapitole se budeme zabývat termínem investigativní žurnalistiky a v další podkapitole pak pracovními postupy a praktikami investigativních novinářů, které jsou součástí naší analytické části. Oba snímky se zabývají kauzami a novináři spojenými s investigativní žurnalistikou, a proto je podle mě nutné tyto pojmy v mé práci zahrnout.

Novináři a vědci už dlouhou řádku let diskutují o konkrétním významu termínu investigativní žurnalistika. Britský mediální teoretik Hugo de Burgh (2000:10) ve své knize říká: „*Investigativní novinář je muž nebo žena, jejíž profesí je objevit pravdu a identifikovat odchylky od pravdy skrze jakékoliv médium, které může být k dispozici. Tahle činnost je nazývána investigativní žurnalistikou a je odlišná od podobné práce vykonávané policií, právníky, auditory a regulačními orgány v tom, že není omezená na jediný cíl, není založená na předcházejícím právním rozhodnutí a je blízko spojená s publicitou.*“

Nezisková organizace IRE (Investigative Reporters and Editors)⁵ investigativní žurnalistiku definuje jako „*hlášení prostřednictvím vlastní iniciativy a pracovních postupů, zabývající se věcmi důležitými pro veřejnost*“. Výzkumníci James S. Ettema a Theodore L. Glasser označili investigativní reportéry za opatrovníky svědomí, protože upozorňují veřejnost na porušování ochraňovaných amerických hodnot, jako je například svoboda tisku. (S. Vaughn, 2008:225) Jiní teoretici navrhli širší definici, která říká, že každý novinář je investigativní novinář, protože klade otázky a čte dokumenty. (B. Houston, 2008:preface v.)

Investigativní žurnalistika je tedy velmi rozmanitá a mnoha ohledech velmi těžce definovatelná. Může se jednat o celou řadu zpravodajských činností, od jednoduchých zpráv až po tajné operace, které dávají dohromady skládačku událostí ústící ve velmi závažné případy, jako je právě skandál Watergate anebo kauza Pentagon Papers. (D. Forbes, 2005:1) Existují ale jakési principy investigativní žurnalistiky, u kterých mezi teoretiky panuje shoda. Těmito principy podle Dereka Forbese (2005:6) jsou:

⁵ Občanská nezisková organizace, jejíž cílem je zlepšit kvalitu zpravodajství. IRE byla založena s cílem vytvořit fórum, na kterém by si novináři z celého světa mohli vzájemně pomáhat sdílením nápadů na příběhy, technik sběru zpráv a zpravodajských zdrojů. (pozn. autora)
Dostupné z: <https://www.ire.org/about-ire/>

- Hlubkové podávání zpráv o závažných záležitostech, které ovlivňují veřejný zájem.
- Proaktivní novinářské počiny odhalit informace, které chce někdo nechat skryté anebo něco, co nemusí být tak dobře známé.
- Dlouhodobý proces plánování, shromažďování a potvrzování informací s využitím různých zdrojů.
- Použití sofistikovanějších technik pro výslech a poskládání významu z fragmentů informací poskytnutých z různých zdrojů.
- Investigativní zpravodajství musí být nezávislé na zájmových skupinách, mělo by sloužit veřejnosti a obohacovat veřejnou diskusi.
- Investigativní podávání zpráv by mělo odhalovat jakoukoliv formu ničemnosti nebo protiprávního jednání s cílem podnítit pozitivní změnu prostřednictvím informované veřejné diskuse.

4.1 Praktiky a pracovní postupy investigativních novinářů

Nejlepší investigativní novináři uplatňují metodu, kterou lze popsat jako „práci zvenčí dovnitř.“ Pokud bychom chtěli tento proces popsat pomocí kruhů, tak nejbližším by byl kruh sekundárních zdrojů, střední kruh by obsahoval primární dokumenty a vnitřní kruh by představovaly lidské zdroje. Hlavní předmět vyšetřování je uvnitř. (B. Houston, 2009:3)

Novinář Paul N. Williams (1978:12) říká, že „*investigativní zpravodajství je intelektuální proces, při kterém novináři sbírají a třídí myšlenky a fakta, vytvářejí vzorce a provádějí analýzu možností*“. Ve své knize *Investigative Reporting and Editing* (1978:14-33) popisuje jedenáct hlavních kroků, kterými by se měli investigativní novináři při své práci řídit:

- První krok: Koncepce – jedná se o tzv. dobu klíčení, kdy myšlenky začínají „klíčit“, což je částečně dáno náhodou a částečně výpočtem. Koncepci můžeme dělit na několik oblastí:
 - Tipy – novináři denně dostávají spousty tipů, které je dobré prověřit. Nikdy by je neměli zavrhnout, protože mohou být základem opravdu dobrého příběhu. Je důležité hledat důkaz o dvou nebo třech zásadních skutečnostech, které podporují tvrzení zdroje.

- Zdroje – na rozdíl od tipařů jsou zdroje lidé, kteří mohou poskytnout informace o aktuálním dění. Není jednoduché je získat, ale jakmile se vám to povede, mohou být velmi užitečné při tvorbě příběhu.
 - Čtení – nejlepší investigativní novináři sledují dění kolem sebe a díky tomu jsou schopni definovat široká témata, naučit se nové techniky a získávat zajímavé nápady na příběhy.
 - News Breaks – dnes breaking news neboli aktuality. Investigativní novináři by si měli pravidelně číst aktuální zprávy a kriticky se ptát na příčiny a důsledky událostí. Tímto způsobem lze nasbírat velké množství zajímavého materiálu.
 - Legwork – práce nohou. Chytrý novinář nezůstává jen v kanceláři, ale aktivně vyhledává informace, naslouchá svému okolí a setkává se s lidmi mimo zpravodajství.
 - Tangenciální úhel – někdy během probíhajícího vyšetřování nastane situace, kdy se objeví jiný potencionální příběh nebo úhel pohledu. Zpravidla ho není možné ihned sledovat a novináři si většinou udělají poznámky k pozdějšímu prověření na konci projektu.
 - Pozorování – pokud novinář neví, o čem psát, měl by se zaměřit na to, o čem se v jeho městě nepíše, co je v jeho okolí přehlíženo a co by se mělo důkladněji prošetřit.
- Druhý krok: Studie proveditelnosti (tzv. čichání) – fáze, kdy investigativní novinář zkoumá možné problémy spojené s nápadem na příběh. V případě rozsáhlých projektů je důležité, aby výsledky studie proveditelnosti byly předány danému editorovi, zahrnovaly potenciál příběhu, základní předpoklady pro vyšetřování, identifikované problémy, možné zdroje informací, přístup k neveřejným dokumentům a možnosti ochrany zdroje.
 - Třetí krok: Rozhodnutí o pokračování a realizaci projektu – na základě studie proveditelnosti se rozhoduje, jestli daný příběh rozvíjet dál. Součástí toho je i otázka cílů médií – čeho chce zveřejnění článků dosáhnout. Pokud jsou cíle jasně definované, je rozhodování o projektu mnohem jednodušší.
 - Čtvrtý a pátý krok: Budování základny a plánovací proces – všechny investigativní reportáže vyžadují plánování a zahrnují porozumění normám zkoumané oblasti neboli

budování základny. Ta začíná obvykle během studie proveditelnosti a stává se formálnější ve fázi plánování. Jejím účelem je pak definovat historické, právní, statistické a etické hranice. Plánování pak zahrnuje metody, úkoly, role a harmonogram. Je důležité informace dobře uspořádat, vést si spisy, vyvinout si vlastní metodu práce, rozdělit práci mezi několik lidí a tím jim přiřadit role v daném projektu.

- Šestý krok: Původní výzkum – jsou tři druhy výzkumné činnosti: hledání v záznamech, rozhovory a pozorování. Dále je také důležité porovnávání informací mezi sebou a se svými kolegy v týmu. Zdroje vedou k záznamům, záznamy naznačují rozhovory a ty navrhuje další rozhovory.
- Sedmý krok: Přehodnocení – editor nebo šéfredaktor by měl být u každého přehodnocení vývoje příběhu. Účelem tohoto kroku je zjistit, jak jste na tom s maximálními a minimálními cíli.
- Osmý krok: Klíčové rozhovory a vyplňování mezer – klíčové rozhovory jsou až úplně na konci zkoumání. Měly by se zaměřovat na otázky, které dosud nebyly zodpovězeny.
- Devátý krok: Závěrečné hodnocení a konečné rozhodnutí – i když novinář odchází z rozhovoru s dobrým pocitem, je vždy dobré projít si vše znovu s dalším redaktorem a ujistit se, že je vše správně formulované a ověřené.
- Desátý a jedenáctý krok: Psaní a publikování – pokud vydavatel vše schválí, následuje psaní a vytváření příběhu. Je důležité psát přesně a pouze to, co má novinář opravdu ověřené a co podporují fakta. Každý dobrý investigativní příběh by měl mít co nejlepší expozici. To vyžaduje spolupráci mezi redaktory, vydavateli a dalšími členy redakce. (P. Williams, 1978:14-33)

Novější publikace *Story-Based Inquiry: A Manual for Investigative Journalist* (2011) od novináře Marka Lee Huntera zdůrazňuje, že kromě práce s fakty a informacemi a jejich analýzou, je pro investigativního novináře nesmírně důležité vyprávění příběhu pomocí tvoření hypotéz, které si stanoví na začátku a v závěru je buď ověří nebo vyvrátí. Tento postup je velmi přínosný, protože pomáhá novinářům snáze zjistit, které informace potřebuje vyhledat a vydavatel také jednodušeji posoudí realizovatelnost a průběh investigativního projektu. (M. Hunter, 2011:4)

Ověřování hypotéz je integrovaný proces, jenž zahrnuje hledání informací z otevřených zdrojů, především těch lidských. Při sběru dat je klíčové uspořádat je tak, aby je bylo možné

prozkoumat, seřadit je do narativního pořadí a sestavit z nich příběh. Dále také musíme provést kontrolu kvality a ujistit se, že příběh splňuje všechna právní a etická kritéria. Na konci procesu pak bude příběh, který lze nejen obhajovat, ale také si ho publikum zapamatuje. (M. Hunter, 2011:4)

5 ANALYZOVANÉ SNÍMKY

Pro naši analýzu jsme si vybrali dva americké snímky zabývající se investigativní žurnalistikou, *The Post* a *All the President's Men*. Oba filmy vychází ze skutečných událostí, odhalují jedny z největších skandálů americké historie 20. století a figuruje v nich postava Bena Bradleeho, který je jedním z nejdůležitějších prvků z naší analytické části.

5.1 The Post

Prvním výzkumným vzorkem je americký snímek *The Post* od režiséra Stevena Spielberga z roku 2017, ve kterém se investigativní novináři z deníku *The Washington Post* v čele s šéfredaktorem Benem Bradleem a vydavatelkou Katharine Grahamovou rozhodnou vydat i přes soudní zákaz tajné vládní dokumenty *Pentagon Papers*⁶ o válce ve Vietnamu a ukázat tak pravdu o tom, co se doopravdy děje.

Celou kauzu začne vojenský analytik Daniel Ellsberg, který přísně tajné dokumenty odnese, okopíruje a poskytne je *The New York Times*. Ellsberg se tak rozhodne, protože ne jenom na studii pracoval, ale také přímo ve Vietnamu byl a viděl, co se tam všechno opravdu děje. Právě *The Times* jako první publikují na titulní straně tyto dokumenty a následně dostanou soudním příkazem zakázáno publikovat další články kvůli riziku národní bezpečnosti. Všechny tato zpráva šokuje. Včetně Bradleeho, který to nese velmi těžce.

The Washington Post se k dokumentům samozřejmě také pokouší dostat a díky novináři Benu Bagdikianovi, který zná Ellsberga, se jim kopie povede získat. Pro Bena Bradleeho je vydání studie samozřejmostí a pokouší se všechny přesvědčit, že je to správné rozhodnutí. Neuvědomuje si ale, že celková zodpovědnost padá na vydavatelku Katharine Grahamovou, pro kterou je vydání těchto článků i přes zákaz soudu velmi riskantní a také těžké, protože se přátelí s ministrem obrany Robertem McNamarou. Nakonec se Graham rozhodne články vydat a vyburcuje tím další americké noviny, aby je následovaly. Díky její odvaze a odvaze

⁶ Sedmi tisícová přísně tajná studie ministerstva obrany pokrývající období od roku 1945 do roku 1967 podrobně popisuje, že už od prezidenta Trumana bylo zřejmé, že jakékoliv vítězství ve Vietnamu (Indočíně) je prakticky nemožné. Přesto americká vláda na rady ministra obrany Roberta McNamary (právě on si tuto studii nechal vypracovat), neustále posílala další a další mladé vojáky na smrt, aby vypadali v očích veřejnosti jako vítězové. (pozn. autora) Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Pentagon-Papers>

Bradleeho, vyjde pravda najevo a společně ukážou, že práce novinářů je v demokratické společnosti nesmírně důležitá a potřebná.

5.2 All the President's Men

Druhým vzorkem, kterým se budeme zabývat, je drama Všichni prezidentovi muži z roku 1976 od režiséra Alana J. Pakuly. Snímek pojednává o aféře Watergate, které nakonec vyústila v rezignaci prezidenta USA, Richarda Nixona. Samotný děj je především postaven na titěrné práci dvou investigativních novinářů Carla Bernsteina a Boba Woodwarda a jejich nadřízených z deníku The Washington Post šéfredaktora Howarda Simonse, vedoucího lokálních zpráv Harryho Rosenfelda a výkonného redaktora Bena Bradleeho.

Celá kauza začne vloupáním čtyř lupičů do Národního výboru Demokratické strany v kancelářském komplexu Watergate. Příběhem je pověřen mladý, ale nezkušený Bob Woodward a později také zkušenější Carl Bernstein. Přestože se jejich pracovní styl liší, naučí se spolupracovat a postupně vytvoří pevné partnerství.

Během svého pátrání naráží na několik překážek a problémů, kterými jsou neochotné zdroje nebo málo informací. Významný průlom přináší až anonymní informátor známý jako Deep Throat, který Woodwardovi během celého snímku poskytuje zásadní informace a pokyny. Nabádá ho, aby sledoval peníze, což přivádí novináře na stopu, která je zavede na vrchol pyramidy nelegální zpravodajské sítě. Bernstein a Woodward postupně odhalují spojení mezi lupiči a zaměstnanci Bílého domu a všechny nezákonné aktivity a transakce. Novináři pátrají dál i navzdory mnoha varování o jejich bezpečnosti.

Snímek nekončí vyvrcholením kauzy, ale vydáním článku, že se Nixonova administrativa zapletla do skandálu a začátkem soudního a administrativního procesu proti ní. To vytváří základ pro konečnou rezignaci prezidenta Nixona a svržením celého jeho impéria.

6 METODIKA PRÁCE

V následující kapitole se budeme zabírat konkrétní metodikou práce a přesným postupem, jakým jsme krok po kroku analyzovali postavu investigativního novináře a všechny činnosti spojené s jeho prací. Za účelem provedení našeho výzkumu jsme použili kvalitativní obsahovou analýzu a komparativní metodu, pomocí které jsme výsledky analýzy u obou snímků porovnali. Na začátku jsem si také stanovili hlavní výzkumnou otázku a dvě vedlejší otázky, na které jsme si v průběhu analýzy zodpovídali.

Kvalitativní obsahovou analýzu jsme si vybrali proto, že naším předmětem zkoumání je především obraz investigativního novináře ve filmu a jeho pracovní postupy a činnosti spojené s jeho prací. Komparace postav v jednotlivých snímcích, pracovních postupů a celkové práce investigativních novinářů jsou posledním krokem, jenž dané výsledky analýzy propojí, ale v závěru také porovnají.

6.1 Kvalitativní obsahová analýza

Kvalitativní výzkum Jan Hendl (2005:49) popisuje jako velmi široce definovatelný, protože je zde mnoho přístupů, kterými se výzkumníci mohou zabývat. Lyn Richardse a Janice M. Morse (2013:49) říkají, že nejlepší metoda pomůže výzkumníkovi přemýšlet o datech, řeší výzkumné otázky a pomáhá dosáhnout výsledků, které projekt vyžaduje tím nejefektivnějším možným způsobem. Kvalitativní výzkum nám tedy pomáhá porozumět světu konkrétním způsobem a kvalitativní metoda nám poskytuje určitý typ znalostí a nástroje k řešení nejasností. (L. Richards a J. M. Morse, 2013:4)

Kvalitativní obsahová analýza (dále pak KOA) je strukturovaný přístup k interpretaci všech významu kvalitativních dat. KOA tedy systematicky analyzuje data, dále je pak interpretuje a snižuje jejich množství. Výzkumná metoda zahrnuje přiřazení různých segmentů analyzovaného materiálu k různým kategoriím v rámci předem daného kódování. (M. Schreier, 2012:1)

Podle Margrita Schreiera (2012:3-6) je cílem kvalitativní obsahové analýzy tedy systematicky popsat význam vašeho výzkumu. Tento přístup se bez ohledu na materiál a výzkumnou otázku vyznačuje vždy stejným souborem kroků: rozhodnutí o výzkumné otázce; výběr materiálu; sestavení kódovacího rámce s několika hlavními kategoriemi a

podkategoriemi, kde je kódovací rámec jádrem metody; rozdělení materiálu na kódovací jednotky; vyzkoušení kódovacího rámce prostřednictvím dvojího kódování a následná diskuse o kódovaných jednotkách; vyhodnocení a úprava kódovacího rámce z hlediska konzistence a platnosti; hlavní analýza – zpracování všech dat pomocí aktualizovaného kódovacího rámce; interpretace a prezentace výsledků.

Ačkoliv se kvalitativní obsahová analýza nejčastěji používá pro textový materiál, Margrit Schreier (2012:3) říká, že nezáleží na tom, jestli váš materiál slovní nebo vizuální. Obsahovou analýzu lze stejně dobře použít i pro analýzu vizuálního materiálu, jako je například i filmová tvorba. (M. Schreier, 2012:3)

6.2 Postup analýzy

V rámci naší analýzy jsme se zaměřili na zobrazení postavy investigativního novináře a jeho pracovních postupů ve dvou hollywoodských filmech *All the President's Men* a *The Post*. Tyto dva snímky jsme si zvolili proto, že se v obou objevuje postava šéfredaktora Bena Bradleeho, který je jedním z hlavních předmětů naší analýzy a také jsou zde velmi dobře vyobrazené pracovní postupy a praktiky. Dále jsou oba snímky podle skutečných událostí, objevují se zde reální lidé, události na sebe časově a obsahově navazují a korespondují spolu.

Na začátku analýzy jsme si stanovili tři základní výzkumné otázky, na kterých je celý postup postaven a v průběhu jsme si na ně odpovídali. První a zároveň hlavní výzkumná otázka poukazuje na zobrazení investigativního novináře ve vybraných snímcích a zní: Jakým způsobem je investigativní novinář ve snímku vyobrazen? Mezi další dvě navazující otázky dále patří: Jak je ve filmu zobrazena práce investigativního novináře a jaké pracovní postupy používají novináři ve filmu?

Po zhlédnutí výše zmíněných snímků jsme se nejprve zaměřili na samotné zobrazení investigativního novináře a jeho charakterizace. Vybrali jsme si postavu šéfredaktora a výkonného redaktora Bena Bradleeho, vydavatelku Katharine Grahamovou a dvojici novinářů Carla Bernsteina a Boba Woodwarda, u kterých jsme zkoumali v rámci fiktivního světa několik důležitých kategorií. Analyzovali jsme charakterové vlastnosti a chování (osobnostní rysy a vzorce chování), postoje a názory v různých situacích, vztahy (mezilidské vztahy a se členy redakce – s kolegy, se zdroji, s vyšším vedením) a role a význam v daném filmu (vliv na naraci, vývoj postavy, symbolika). V rámci toho jsme také opřeli o koncept hodin charakterů od

profesora Jense Edera, jenž popisujeme ve 2. kapitole (Rozbor filmu a charakterizace filmových postav). Zaměřili jsme se na aspekt fiktivní bytosti a aspekt symbolu, protože jsou pro naši analýzu charakterů nejdůležitější.

Postavy, které jsme si do naší analýzy vybrali, jsou důležitými hybateli děje, snímky jsou na nich a jejich práci postaveny a dají se mezi sebou dobře srovnávat. V případě obou filmů se jedná o postavu šéfredaktora Bena Bradleeho, na kterého jsme se v analytické části zaměřili nejvíce. V rámci *The Post* jsme se také zabývali vydavatelkou Katharine Grahamovou, která ač není investigativní novinářkou, tím pádem nezapadá do obrazu investigativního novináře, je pro snímek a naši analýzu nesmírně důležitá. Plní funkci protipólů názorům a chování Bradleeho a doplňuje tak jeho charakter a obraz ve snímku.

Ve filmu *All the President's Men* jsme se zaměřili na hlavní investigativní tým dvou mladých reportérů, Carla Bernsteina a Boba Woodwarda, u kterých jsme především analyzovali pracovní postupy a praktiky. Důvodem je celkové zaměření snímku, kdy jsou vlastnosti a postoje charakterů více upozaděny a práce investigativních novinářů zde naopak hraje nejdůležitější roli. V naší analytické části jsme je zařadili do jedné kapitoly, protože jsou ve snímku prezentováni jako spolupracovníci a jejich charaktery se navzájem ovlivňují.

Dále jsme analyzovali pracovní postupy a všechny aktivity spojené s prací investigativního novináře. Při této analýze jsme zkoumali konkrétní postupy a praktiky zobrazené ve filmech, hledali jsme příklady scén a popisovali jsme pracovní rutiny daných postav. Také jsme se opřeli o knihu *Investigative Reporting and Editing (1978)* od novináře Paula N. Williamse a zjišťovali jsme, jaké všechny kroky práce snímky obsahují a jestli se shodují či liší s autorovým popisem. V průběhu celé analýzy jsme pomocí komparativní metody srovnávali jednotlivé filmy, postavy a pracovní postupy mezi sebou.

7 ANALÝZA POSTAVY INVESTIGATIVNÍHO NOVINÁŘE

V následující kapitole se budeme zabývat samotnou analýzou zobrazení postavy investigativního novináře ve dvou amerických filmech *The Post* a *All the President's Men*. Kromě šéfredaktora Bena Bradleeho a dvojice investigativních novinářů Boba Woodwarda a Carla Bernsteina, se také zaměříme na postavu vydavatelky Katharine Grahamové, která je protipólem k postavě Bradleeho. Zaměříme se na základní charakteristiky každé z postav mezi něž patří především charakterové vlastnosti, chování, postoje, názory, vztahy a jejich role v daných filmech. Podrobný postup celé analýzy a metodiku popisujeme v předchozí kapitole.

7.1 Zobrazení postavy Bena Bradleeho v *The Post*

7.1.1 Charakterové vlastnosti a chování

Ben Bradlee je šéfredaktorem deníku *The Washington Post* a spolu s vydavatelkou Katharine Grahamovou klíčovou a hlavní postavou snímku *The Post*. Drama ho vykresluje jako zásadového a charismatického investigativního novináře středního věku, s účesem sčesaným dozadu a košilí s límečkem, což bylo pro redakci v období 70. let typické. Bradlee je jasným prototypem hrdiny a také reportérem křížákem (viz. kapitola 2.2), protože mu jde především o pravdu a spravedlnost.

Bradleeho odhodlanost, cílevědomost a vynikající přesvědčovací schopnosti jsou ve snímku prezentovány jako jedny z nejdůležitějších vlastností a divákovi to ukazuje jakýsi ideální obraz investigativního novináře. Jako šéfredaktor po celou dobu snímku motivuje svůj tým, aby i navzdory jakýmkoliv problémům a velkému riziku, pronikl do jádra příběhu a články o Pentagon Papers zveřejnil. Bradlee tak zůstává, přes všechny možné překážky a hrozby právních důsledků, odhodlaný články vydat, a to za každou cenu. Pravda a spravedlnost je pro něj důležitější než jakákoliv finanční ztráta nebo soud.

V telefonickém rozhovoru mezi Bradleem a Arthurem Parsonsem⁷ v 78. minutě filmu šéfredaktor říká, že *The Washington Post* by se k této situaci měl postavit čelem a důležité

⁷Arthur Parsons je fiktivní postava, která zobrazuje člena představenstva a poradce *The Washington Post*. (pozn. autora)

informace zveřejnit, jinak to může vést k poškození reputace novin. Parsons chce jednat opatrně, což Bradlee jednoznačně odmítá a vysvětluje, že takový postoj bude vypadat jako projev strachu a mohl by přispět k vítězství Nixona. Tento dialog v dramatu nejenom ukazuje Bradleeho schopnost jít si za svým, ale také jeho víru v celistvost a etické normy tisku. Podle něj důležitost a síla novin představuje odpovědnost informovat veřejnost, i přes to, že to jde proti zájmům vlády nebo to může ohrozit budoucnost. Jeho charakter ve filmu zdůrazňuje roli svobody tisku v demokratické společnosti a důležitost novinářské profese. Je vlastně jakýmsi ztělesněním toho, jak by měl správný investigativní novinář vypadat.

V celém filmu je postava Bradleeho zobrazena jako zásadová, neměnná a nekompromisní. Snímek Bradleeho ukazuje jako riskujícího novináře s touhou po pravdě, který považuje za klíčové postupovat proti každému, kdo brání průchodu informací a investigativních zjištění. I když to zahrnuje konfrontaci s jeho nadřízenou Katharine Grahamovou⁸ (dále poté Grahamovou). Navíc odvážně nasazuje svou vlastní kariéru a ohrožuje tím svou existenci, přičemž tyto zájmy potlačuje na úkor veřejnosti a veřejné pravdy.

Hájit právo na publikování je pak hlavním heslem Bradleeho a i celého filmu. Určení zásad je pro pravdu a udržení postoje v tomto snímku a pro postavu jako takovou podstatné. Důslednost je tedy jednou z dalších důležitých vlastností Bradleeho a snímek ji používá jako podporu jeho charakteru. Ukázka důslednosti není jen důležitým prvkem novinářovi povahy, ale má také existenciální rozměr. Hledat zdroj je totiž jako hledat jehlu v kupce sena a zásadou investigativního novináře je nepřehlédnutí důležitých indicií k získání informací a posouzení důležitosti jednání. Proto je také jednání Bradleeho nekompromisní a v novinářově pojetí znamená i konflikt, do kterého ve snímku vstupuje bez zaváhání.⁹

7.1.2 Postoje a názory

Bradlee v průběhu celého filmu zastává jasné postoje a názory. Už během snídaně s Grahamovou ve 13. minutě, kde mu sděluje, že ubývá čtenářek v módní rubrice, Bradlee trvá

⁸ Vydavatelka a majitelka The Washington Post (pozn. autora)

⁹ Jakákoliv scéna, kde se Bradlee pře s Grahamovou ohledně vydání Pentagon Papers. Například scéna v 60. minutě, kdy přijde Grahamové říct, že má tajné dokumenty a pod dlouhé diskusi se ji zeptá: „Když použijí ty dokumenty, co budete dělat paní Grahamová?“

zcela zásadově na svém právu šéfredaktora rozhodovat podle vlastního uvážení, což ukazuje jeho charakter. Zatímco Grahamová přijímá Bradleeho razantní přístup s elegancí a pokouší se vůči němu ohrazovat, Bradlee zůstává většinu času neoblomný.

V uvedeném dialogu pak rozebírají otázku svatby dcery prezidenta Nixona. Grahamová navrhuje ústupek posláním jiného redaktora, který bude situaci a článku více vyhovovat, ale Bradlee se ohradí a své rozhodnutí nemění. V 17. minutě filmu pak na narážku, že New York Times klidně pošle jiného reportéra, šéfredaktor tvrdí, že mu na tom nezáleží. V průběhu dialogu ale můžeme vidět Bradleeho uvědomění, že tento postoj oslabuje jeho zásadu nekompromisnosti a svůj názor nakonec změní. Tím ukazuje, jak je pro něj důležitá sebejistota a správnost vlastního úsudku a rozhodnutí.

Přesvědčení o vlastní pravdě a schopnosti ji prosazovat za jakoukoliv cenu je pak důležitou vlastností Bradleeho ve filmu. Tyto vlastnosti jsou rozhodujícími pro další vývoj kauzy, protože bez prosazování postojů a názorů by aféra nemohla nikdy propuknout. V navazující scéně pak konfrontace s New York Times pokračuje donesením materiálu právě do této redakce. Povaha a vlastnosti Bradleeho totiž vyžadují také vnější vlivy, kterými jsou neustálé srovnávání postupů jiných novinářů z jiných redakcí.

Ve snímku je pouze jediný moment, kdy Bradlee zaváhá a není si jistý, jestli má Pentagon Papers zveřejnit. Jedná se o scénu v 90. minutě, v níž rozrušený Bradlee přichází pozdě večer do domu Grahamové. Zde ji sdělí, že vzhledem k tomu, že mají stejný zdroj jako New York Times, mohou dostat pohrdání soudem a jít až do vězení. Na Bradleem můžeme vidět, že v této scéně dosáhl jakéhosi osobního zlomu, který podstupuje navzdory svému novinářskému přesvědčení. Uvědomí si, že Grahamová opravdu dost riskuje a toto uvědomění ho vede až k pochybnostem o zveřejnění dokumentů.

7.1.3 Vztahy

Zásadním postojem je jeho vztah a přístup ke Grahamové, který dodává příběhu dynamiku a posouvá ho dopředu. Ostatní postavy ve snímku spíše jejich vztah podporují a ustupují mu stranou. Bradlee a Grahamová se navzájem respektují, vychází si vstříc a snaží se spolupracovat. Ne vždy je to ale možné, vzhledem k jejich úloze, povaze a postojům.

Po zmíněném dialogu u snídani, kdy se zdá, že Grahamová bez problémů ustupuje jednání Bradleeho a vyhýbá se konfliktu, přichází scéna ve 37. minutě, kdy ji Bradlee konfrontuje ohledně přátelství s Robertem McNamarou¹⁰ a významu informací, které by od něj mohla získat. Zatímco Grahamová posuzuje věc jako přátelské sdělení a nechce se do toho nijak zaplést, větší šíři významu přikládá Bradlee. Věc posuzuje profesionálně a McNamaru bere jako zdroj informací.

Právě konflikt posuzování společných rozhodnutí je klíčový pro pochopení jejich vztahu. Grahamová je zobrazena jako vyjednávač a manipulátor s důrazem na city. Bradlee je nekompromisní i ve vztahu k ní a vydavatelku směřuje k tomu, aby se na přátelství s McNamarou dívala s odstupem a přijímala rozhodnutí, která mohou být vnímána jako zneužití jejich přátelství ku prospěchu věci. Tento paradox se pak ve snímku přenáší na celý vztah, kdy ho Grahamová nějakým způsobem toleruje a Bradlee jej prosazuje za cenu rizika ztráty jejich osobního vztahu.

Bradlee ve svém jednání s Grahamovou používá taktiku společného zájmu, který je v jejich spolupráci důležitý. Jednak je vytvořena situace, která otrásá pozici Grahamové ve vedení novin, takže jedním z nátlakových argumentů je právě otázka našeho zájmu, kdy Bradlee po osočení, že mu jde jen o jeho článek, upozorňuje, že jde o náš společný článek. Tedy společný zájem zajištěný jinou metodou. Grahamová se ve vztahu snaží upozornit na to, že také Bradlee v případě svých osobních zájmů dával přednost přátelům. Na to novinář nijak nereaguje, což nechává prostor pro pochybnost ze strany diváků ohledně jeho autority a později ke gradaci charakteru v příběhu. Je ale zřejmé, že ne všechny argumentační metody na Grahamovou fungují.

Nepatrná poznámka o žalobě na New York Times, kterou Grahamová při obědě s Neilem Sheehanem ve 47. minutě zaslechne, pak mírně mění její vztah k Bradleemu. Tedy Grahamová oznamuje prezidentův postup žalovat noviny. A zatímco ona sama vyvozuje konec kauzy, Bradlee v tom naopak vidí začátek a možnost vstoupit konečně do hry. Právě zde se

¹⁰ Tehdejší ministr obrany, který si nechal vypracovat Pentagon Papers a také byl blízkým přítelem majitelky The Washington Post, Katharine Grahamové. (pozn. autora)

pomalou mění vztah Grahamové k dané situaci a také k přístupu, který zvolil Bradlee, tedy přechod na tvrdší hájení zveřejnění a využití veškerých dostupných metod.

Přestože je Bradlee ve snímku prezentován jako rázný vedoucí, volí na Grahamovou přesvědčovací taktiku. Postupně se jí pokouší přesvědčit o tom, že zveřejnění Pentagon Papers je zásadní a důležitá věc. Uvolňuje princip nátlaku a přistupuje k celé kauze pragmaticky. Proto je také scéna prodeje akcií The Washington Post postavena před sdělení o tom, že byl nalezen skutečný zdroj úniku zprávy o válce ve Vietnamu. Tím je splněn cíl mít zásadní a významný zdroj. Nicméně stále dochází k mírnému konfliktu a přesvědčování o nutnosti zveřejnit zprávu proti názoru Grahamové na ochranu zájmů novin z hlediska investorů. Je to typický konflikt dobra a prospěchu, který je ve snímku vnímán jako podstata novinářského rozhodování. A tímto rozhodnutím se vztah mezi Grahamovou a Bradleem mění. Zvláště, když dojde k morálnímu dilematu upřednostnění vztahu nad obecným prospěchem.

Ve scéně 61. minuty filmu Bradlee vysvětluje svoji chybu ve vztahu ke Kennedymu, kdy dal přednost přátelství a ukazuje, jaký vliv toto rozhodnutí mělo na jeho další novinářskou práci a etiku. Jak sám ve snímku říká, je potřeba si vybrat a pochopit to, že právě novináři jsou hlídacími psi demokracie a dohledem nad mocí politiků. Tento morální apel má na Grahamovou působit ve smyslu pochopení a vyvarování se takové zkušenosti. Navíc je postoj Bradleeho mírnější a ukázaním chyby mnohem přesvědčivější.

7.1.4 Role a význam ve filmu

Postava Bradleeho je základním kamenem celého narativu a diváci mohou přes jeho charakter nahlédnout na téma novinářské etiky, role novin ve společnosti a komplikovaného vztahu mezi médií a vládou v období 70. let v USA. Bradleeho charakter má mnoho podob a v průběhu celého filmu můžeme sledovat jeho vývoj osobnosti. Především svojí urputností, vytrvalostí a odvahou symbolizuje boj za novinářskou svobodu a významnou roli tisku v demokratické společnosti.

Šéfredaktor tedy prochází řadou rolí, ale pro film má především význam jeho vztah k novinářské etice. Například ve scéně z 38. minuty, kdy se vrací z návštěvy u Grahamové a projíždí demonstrací, mu je krajně nepříjemná zmínka toho, že s informacemi jako první přišly

New York Times. Tato scéna filmu Bradleeho interpretuje jako novináře, který chce nejen pravdu a spravedlnost, ale také jako profesionála, jenž chce ukázat svoji profesní kvalitu, konkurenční výhodu a předstih. Film si často zahrává s touto vlastností a rolí Bradleeho, kdy mírně zpochybňuje novinářskou čest na úkor ctižádosti. Tím ale vyzdvihuje jeho klíčovou roli při získávání informací a posléze jejich publikování, protože to sebou může nést vysoké riziko a následky.

Jednou z opomíjených rolí Bradleeho ve snímku je konfliktnost, která zastupuje některé dramatické prvky děje. Jeho postavení jakožto šéfredaktora a vůdce je nezpochybnitelné, protože chod redakce řídí jasně a sebevědomě.¹¹ Jeho rázný přístup má za cíl ukázat, jak důležité jsou informace a pracovní postupy, které volí. Bradleeho charakter vytváří jak příběhovou linii, tak místo akčních scén a využívání dramatických prvků, které novinář nahrazuje svým jednáním. Často jsou v akčních filmech využívány vnější prvky jako drastické scény, souboje, oběti atd. Zde je však bránící se obětí bývalých lží novinář, který reprezentuje padlé vojáky ve Vietnamu. Je to dostatečně dramatický prvek, který udržuje napětí a Bradlee dokáže konflikty eskalovat, odůvodňovat i vyvolávat. Dokonce je jeho role právě zásadní, protože konflikty jsou mezními situacemi dějů a vyžadují rozhodnutí. Tím zpočátku tvoří protipól k roli Grahamové, která se nakonec připojí mírně pasivněji na jeho stranu. Nicméně tyto dvě hlavní postavy představují dvě linie, kde nakonec vítězí pravda, což je základem každého dramatu.

7.2 Zobrazení postavy Bena Bradleeho v All the President's Men a komparace s předchozím filmem

7.2.1 Charakterové vlastnosti a chování

Ben Bradlee je v dramatu All the President's Men vykreslený jako výkonný redaktor a rádce mladším novinářům, Carlu Bernsteinovi a Bobu Woodwardovi. Zatímco v předchozím snímku měl Ben Bradlee hlavní roli a celý příběh na něm stál, zde jeho charakter představuje

¹¹ Například v 53. minutě filmu, kdy po oslavě koupě akcií v budově redakce The Washington Post všichni sledují televizi, ve které reportér říká, že soud zakázal publikovat New York Times. Bradlee odvětlí: „Tohle jsou naše titulky. Zítřka, Chal, je to tvoje. Dobře. Party skončila, zpátky do práce děcka.“ Všichni postupně odchází a pokračují ve své práci. Nikdo se nad jeho výrokem nepozastaví, ani Grahamová. Bradlee má tedy přirozenou autoritu. (pozn. autora)

vedlejší, ale přesto velmi důležitou postavu. Drama ho opět zobrazuje jako zásadového novináře, který dbá na zájmy novin, vyžaduje práci a odpovědnost od ostatních, ale sám tolik aktivně nevystupuje. Ve snímku se v rozhovoru objevuje poprvé až ve 30. minutě a během děje ho můžeme spatřit jen párkrát. Není tedy tím tahounem jako v předchozím filmu, rozhoduje však důsledně a také je reportérem křižákem a klasickým redaktorem (viz. kapitola 2.2).

Povaha Bena Bradleeho je méně konfliktní, se smyslem pro větší opatrnost a snahu nepostavit noviny The Washington Post do riskantní pozice. Větší část filmu Bradlee spíše brzdí investigativní činnost a vyžaduje od Bernsteina a Woodwarda mnohem větší odpovědnost a hledání přesných informací. Přece jenom se jedná o Bílý dům a prezidenta Nixona. Navíc není tím motorem novinářského vyšetřování, ale především kontrolou nad články, které často odmítá a požaduje přesnější nebo obsáhlejší informace. Například ve 30. minutě filmu Bradlee přijde zkontrolovat, co Bernstein a Woodward zjistili. Přečte si jejich texty, a ačkoliv si Rosenfeld myslí, že to jsou kvalitní informace, které patří na titulní stranu, Bradlee nesouhlasí a řekne, ať radši najdou pořádné informace. Díky této scéně můžeme vidět, jakým způsobem šéfredaktor přemýšlí, a navíc také Bernsteinovu a Woodwardovu reakci na kritiku jejich práce. Woodward to vezme s nadhledem a uzná, že mají málo faktů a články musí rozvést, Bernstein se naopak ohradí a je připravený se hádat. Tyto scény ve filmu určují dynamiku vztahu dvojice novinářů, kdy méně zkušený Woodward představuje klidnější prvek ve vyšetřování a dost často musí usměrňovat zkušenějšího Bernsteina.

Na druhou stranu tato důslednost vede novináře Bernsteina a Woodwarda k větší odpovědnosti a místo laciné senzace jsou nuceni sbírat konkrétní materiály a propracovat celou kauzu do detailu. Chování Bradleeho je pak spíše ležerní. Jedná s určitou nadřazeností a například dává nohy na stůl při jednání¹², což poskytuje obraz divákovi o sebevědomém člověku, který je se zvyklý chovat podle svého uvážení bez ohledu na konvence. I tak má vysoké morální hodnoty a jeho projev směřuje ke zveřejňování pravdy a skutečnosti, a nikoliv pouze k senzaci nebo k lepší prestiži The Washington Post.

¹² Například scéna ze 30. minuty filmu, jejíž obsah je zmíněn před tím. (pozn. autora)

7.2.2 Postoje a názory

Postoj Bradleeho je tentokrát zcela odlišný. Není příliš nakloněn zveřejnění a už vůbec neprosazuje uveřejnění kauzy. Naopak je jednak k přidělení případu uvedeným redaktorům donucen a také je velmi skeptický k jejich závěrům. Dokonce považuje zpočátku jejich návrhy na články za nedostatečné a odmítá je zveřejňovat bez důkladně podložených informací.

Zásadně pak dbá na práci s informátory, kteří jsou hybnou silou koncepce, která rozhýbává takzvanou práci nohou obou redaktorů (viz. 3. kapitola). Dokonce ani nepožaduje přesné uvedení zdrojů, především kvůli tomu, že hlavním zdrojem je tajemný Deep Throat. Zpočátku pojímá případ jako krádež, která veřejnost zajímat nebude a nijak ji neovlivní. Přestože se jedná o otázku voleb prezidenta, není přesvědčen, že bude proveditelnost zřejmá a jednoznačná. Jeho novinářský postoj je mírný a skeptický. Proveditelnost celé investigativní práce zpochybňuje a spíše se přiklání k opatrnému postupu. Divák je tak konfrontován s nadšením obou investigativních novinářů a brzdou v podobě šéfredaktora Bradleeho. Vždy však z hlediska zájmu novin a práva na zveřejnění.

7.2.3 Vztahy

Bradlee je během filmu přesvědčován a přemlouván svými podřízenými k větší odvaze a aktivitě. Hlavním iniciátorem a prosazovatelem, aby kauza vůbec vyšla, je Harry Rosenfeld, který v podstatě nahrazuje vlastnosti Bradleeho z předchozího filmu – tedy houževnatost, odhodlání a riskování v podobě zveřejnění. Vztah těchto novinářů je vzájemně přátelský, oba si důvěřují a udržují si odstup od Woodwarda a Bernsteina. Ale Rosenfeld je od počátku na jejich straně a prosadí, že nejen nedostane případ nikdo jiný, ale že také budou záležitost sami zpracovávat. Prosazuje jejich koncepci a obhájuje ji před Bradleem, který je tentokrát kritikem a pesimistou. Tento vztah je rozhodující z hlediska otázky, zda jít či nejít do této kauzy a také, zda vůbec jsou Bernstein s Woodwardem těmi pravými, kteří mají dostatek odborné vzdělanosti, aby případ dostatečně vybudovali na kvalitních zdrojích a nezpůsobili redakci škodu.

Podstatný je vztah Bradleeho k Woodwardovi s Bernsteinem, kdy Bradlee je v pasivní roli. V podstatě je supervizí jejich práce a schvalovatelem nebo kritikem jejich postupů. Často

nesouhlasí s jejich závěry, brzdí jejich tzv. rozlet a sám neshromažďuje výzkumné prvky. Oba investigativní novináři ho seznamují s výsledky a závěry a vyhodnoceními, ale Bradlee není tím, kdo by záležitost sám vedl. Přitom novináři používají velkou řadu technik, které si rozvedeme později. Vedou rozhovory podle připravených kritérií, speciálně Bernstein, i když s narativním přístupem. Tyto jejich přístupy a postupy ponechává na jejich uvážení.

Oba novináři jsou opatrní ke zdrojům, přičemž Bradlee požaduje větší otevřenost a nutí je k větší tvrdosti a donucovacím otázkám. Bradlee také nekontroluje a ani přímo nevytváří investigativní praxi. Například ponechává způsob zapisování skutečností na nich. Zajímavý je jeho skeptický přístup k utajenému informátorovi z garáže. Tady zpočátku až zesměšňuje postavení tohoto tzv. tipaře (viz. 3. kapitola). Nevěří způsobu práce s ním a především faktům, které přináší. Divák je ovšem postupně konfrontován s vyhodnocením od Bradleeho činnosti obou novinářů. Ta se s vývojem případu mění a novináři si získávají respekt. Zlom pak přichází s klíčovými důkazy, kde Bradlee nakonec uvěří celé kauze a její podstatě, uvěří, že jsou schopni svoje postoje uhájit a zásadní rozhodnutí přijímá a oba novináře podpoří.

7.2.4 Role, význam ve filmu a komparace

Bradlee v *All the President's Men* vstupuje do děje především s rozhodující pravomocí. Oproti roli v předchozím filmu je vedlejší postavou a prokazuje rozdílné prvky chování a charakteru. Právě na příkladu Bradleeho je zřejmé, jak může být vyobrazení jedné postavy rozdílné. Zatímco v prvním snímku je jeho charakter neochvějný a houževnatý, zde má pochybnosti, je skeptický a váhá. Kauzu vůbec neprosazuje, je k ní sám přemlouván a hodnotí ji kriticky a s despektem. Svoji povahu na rozdíl od předchozího snímku proměňuje během vývoje případu. V moment získání klíčových důkazů se staví do role tvrdého a nekompromisního prosazovatele práva na zveřejnění, nebojí se nastavit svoji pověst a publikovat. V otázce práva na zveřejnění je stejně nekompromisní jako Bradlee vylíčený v předchozím snímku. Poté, co je přesvědčen o pravdě a nutnosti, a protože nemusí řešit morální a osobní dilemata svoje nebo svých spolupracovníků, se stává zásadním činitelem prosazování a zveřejňování kauzy, a to i s tím, že je mu známa možnost být trestně stíhán a souzen.

7.3 Zobrazení postavy Katharine Grahamové v The Post

7.3.1 Charakterové vlastnosti, chování a hodnoty

Katharine Grahamová ve snímku představuje majitelka a vydavatelka The Washington Post, která se do této role dostala nedobrovolně po sebevraždě jejího manžela Phila Grahama. Spolu s Benem Bradleem je jednou z hlavních postav, a ačkoliv není investigativní novinářkou, je jako vydavatelka pro děj a snímek zcela klíčová. Je hlavní protipólem k Bradleeho povaze a názorům a také hybnou silou příběhu, díky které může divák nahlédnout do světa novin úplně skrze jinou perspektivu. Nebylo běžné, že by žena v 70. letech 20. století vlastnila podnik a celý ho řídila. Tato její role ženy ve společnosti samých mužů je jí během snímku často předhazována samotnými bankéři a je konfrontována s vlastními pocity méněcennosti.

Drama ji zobrazuje jako nejistou vydavatelku, která ač nechce, musí rozhodovat o všem. Právě ona má rozhodující slovo v otázce, co všechno noviny budou obsahovat a jestli vůbec vyjdou. Grahamová sama ale nerada zasahuje do procesu psaní článků a nechce novinářům říkat, o čem mají psát. To z ní dělá jeden z hlavních elementů narativu a zakotvuje ji tak ve fiktivním světě.

V průběhu snímku můžeme vidět její vývoj osobnost, kdy si díky situaci kolem vydání tajných dokumentů, začne uvědomovat, jak velkou roli hraje a že The Washington Post jsou její noviny. Právě ona má zodpovědnost za dvacet pět novinářů v redakce, kteří pro ni pracují a v klíčových momentech musí jednat tak, aby neohrozila jejich práci, ale i společnost a sebe. Rozhodnutí o vydání studie je tedy pro ni velmi zásadní a důležité, protože ne jenom, že může přijít o firmu a prestiž, ale také díky zakazu soudu jít do vězení. Navíc se přátelí s ministrem obrany Robertem McNamarou, což je pro ni z morálního hlediska velmi těžké. Nakonec ale svolí dokumenty publikovat a za svým rozhodnutím si stojí

7.3.2 Postoje a názory

Postoje Grahamové nejsou konzistentní a v průběhu snímku je jasně vidět, jak se postupně proměňují. Vydavatelka je konfrontovaná se dvěma zásadními prvky svojí existence a tou je role ženy mezi muži a manažerky velkého podniku, který podle jejich slov neměla vlastnit. V roli ženy je stále připomínána sebevražda jejího manžela a v roli manažerky otázka, zda jako žena může v mužském světě obstát. Jakkoliv je její postoj neurčitý a vypadá jako

nejistý a zpochybňující, pak lze říct, že prochází vývojem. Zatímco postava Bradleeho je ve snímku zobrazena jako jistá a určitá a je nosnou částí filmového děje, z Grahamové jde cítit nejistota a obává se jejích rozhodnutí. Názorově je Grahamová čestný člověk. Její postoje jsou nejisté proto, že se musí rozhodnout mezi prospěchem novin a zaměstnanců z hlediska investorů a na druhé straně z morálního hlediska vydávání i nepříjemné pravdy, která může zavinit závažné důsledky pro vlastní existenci a její přátelství s McNamarou.

Ve filmu je konfrontována vlivem Bradleeho a podléhá jeho názorům a nátlaku. Grahamová tedy většinu snímku působí jako nerozhodný člověk. Ani v případě rozhodnutí o vydání Pentagon Papers v 79. minutě snímku, není divák přesvědčen, že se jedná o názorově konzistentní rozhodnutí, i přesto, že jde o rozhodnutí zásadní a divák jej vnímá jako odvážné a nějakým způsobem se s ním může ztotožnit. Může to navodit dojem jejího přerodu od váhavé osoby k razantní, což tak ale není. Grahamová pořád zůstává citlivou ženou, která si jen uvědomila význam svojí role a postavení.

Daná situace je také ovlivněna dobou a vnímáním tehdejší ženy, jako matky a manželky. Kdy jen opatrně společnost přijímá, že ženy mohou řídit firmy a korporace a že vůbec dokážou přijímat zásadní rozhodnutí. I sama Grahamová ve snímku ve 86. minutě svojí dceři říká: *„Já tohle neměla nikdy dělat. Když si můj otec vybral tvého otce, aby řídil noviny, myslela jsem si, že je to ta nejpřirozenější věc na světě. Nechci, aby to byla moje chyba. Nechci to být já... nechci zklamat Phila a mého otce a vás děti a všechny ostatní.“* Divák zde může vidět její nejistotu a strach z toho, co se stane, až noviny ráno vyjdou, což navozuje pocit reálnosti a ztotožnění se s danou osobou.

7.3.3 Vztahy

Z hlediska vztahů je zřejmé, že Grahamová bojuje na dvou frontách. Zásadní vliv na ni má Bradlee, který je odhodlaný a nekompromisní. Grahamová mu nejen dává volnou možnost rozhodování, ale přijímá i jeho kritiku a způsob rozhodování. Celý film je v podstatě dramaticky postaven na jejich vztahu a jednoznačnosti postoje Bradleeho oproti nejistotě Grahamové. Tento princip vztahu je zřejmý a divák jej vnímá jako boj dobra proti zlu, když zlem není úmyslné poškozování a nenávisť, ale nejistota výběru. Divák samozřejmě při tomto konceptu,

kdy je mocný charakter nejistý (Grahamová) a méně významná osoba za něj bojuje (Bradlee), tlačí děj do rozhodnutí pravdy. Tato pravda však může bolet a následky mohou být ničivé.

Vztah Grahamové k ostatním osobám není tak zásadní. Je zde opozice jejích rozhodnutí, kdy se téměř nikdo nezastává jejího postoje a je zde vztah s McNamarou, který je navíc jejím přítelem. Morální váhání nad zveřejněním a jejich přátelstvím je vedlejší záležitostí. Nicméně podtrhuje to její vývoj postoje od milé a nerozhodné ženy k nekompromisní manažerce. Ostatně právě na jejím vývoji je založen celý konflikt osobností ve filmu. Ačkoliv je Bradlee kladným a rozhodným elementem snímku a ostatní osoby spíše negativní¹³, všechny spojuje vnímání a realita chování Grahamové. Je to kopie morálního dilematu filmu, jestli má zvítězit pravda nad lží. Tedy klasický dramatický konflikt známý ze všech nejlepších děl filmu a literatury.

7.3.4 Role, význam ve filmu a komparace s Benem Bradleem v The Post

Hlavní rolí Grahamové jakožto fiktivní bytosti je kopírování myšlenkové a morální podstaty filmu, což je především svoboda tisku a role pravdy. Divák se ve snímku ztotožňuje s myšlenkou pravdy proti myšlence zisku za každou cenu, což není ale dilema zcela jednoznačné. Často ve filmech proti sobě stojí pravda a různé morální a etické okolnosti. Rolí Grahamové je překonat obavy průměrného diváka a získat si ho pro kredit pravdy a veřejné informovanosti. I přesto, že je druhou hlavní rolí, váhající a nejistou osobou, představuje podstatu lidské povahy, kdy je těžké rozhodnout a zároveň ztratit jistoty. Grahamová také ve snímku symbolizuje průlom v ženském vedení a výzvy, se kterými si jako majitelka a vydavatelka musí potýkat.

Bradlee i Grahamová ve snímku působí velmi realisticky, ačkoliv Grahamová je více člověkem podle našich představ a smyslů. Často váhá, nezná řešení a rozhoduje se podle pocitů, což odráží reakci běžného člověka. Navíc je její postavení vrcholné manažerky nejisté a ona jej nezvládá. Neumí si poradit a neví, jak vládnout firmě a její slabost je prezentována jako podstata jednání. S Grahamovou se divák může ztotožnit, Bradlee ve snímku zastává spíše prvek akčního hrdiny.

¹³ Především zástup poradců a úředníků, kteří se kolem Grahamové motají po celou dobu filmu. (pozn. autora)

Bradleeho vztah ke Grahamové je tedy spíše profesionální, ale nekompromisní. Šéfredaktor má tendenci vydavatelku ovládat a přesvědčovat o svojí pravdě. Dokonce neváhá nesouhlasit a být vůči ní tvrdý. Jejich povahová rozlišnost na diváka působí od začátku snímku jako dva elementy jistoty a konfliktnosti Bradleeho, a nejistoty a rozvážnosti Grahamové. Je to jasný prototyp hrdiny a na povrchu slabé ženy, která ale schovává sílu uvnitř. Snímek symbolizuje sílu Bradleeho ducha a ústupnost ženských ideálů.

7.4 Zobrazení dvojice postav Carla Bernsteina a Boba Woodwarda v All the President's Men

7.4.1 Charakterové vlastnosti a chování

Carl Bernstein a Bob Woodward jsou dvojice investigativních novinářů v deníku The Washington Post, kteří po boku vedlejší postavy výkonného redaktora Bena Bradleeho, představují hlavní a klíčové postavy snímku All the President's Men. Jejich spolupráce a pracovní postupy dávají základ průběhu snímku, a i samotné naraci a celé kauze. Oba představují typické hrdiny (reportéry křížáky), kteří stejně jako Bradlee v The Post, bojují za pravdu a spravedlnost.

Carl Bernstein je ve snímku vyobrazen jako zkušený, ale místy zbrklý novinář, která pracuje na základě pocitů a instinktu. Působí jako dobrý manipulátor, což je dobrá vlastnost pro získání zdroje přes rozhovory. Ty jsou jeho parketou, což můžeme vidět ve scéně 22. minuty filmu, kdy se svými přesvědčovacími schopnostmi snaží získat informace od dívky, která pracovala pro asistenta Charlese Colsona.¹⁴ Bernstein se na ni usmívá a lichotí ji, což značí velmi osobní přístup a minimální formálnost rozhovoru.

Na druhou stranu Bob Woodward je v redakci pouze devět měsíců, což z něj dělá méně zkušeného novináře. Jeho neznalost některých faktů, například kdo je Charles Colson nebo horší schopnosti psaní dobře čitelných článků, symbolizuje právě jeho nezkušenost. Jeho práce je především založená na hledání faktů, systematickosti a racionalitě. Woodward je velmi všímavý a dokáže z hovoru například poznat, jestli je člověk nervózní a tím pádem, jestli lže.

¹⁴ Zvláštní poradce prezidenta Nixona. (pozn. autora)

To ukazuje i dobrou intuici, kterou má ale přece jenom lepší Bernstein, na níž se zakládají všechny jeho pracovní postupy.

Bernstein představuje ne příliš morálně určitou postavu a spíše je upřednostňována role akčního hrdiny s prvky účelu jednání. Tyto prvky má i Woodward, který je ale více nejistý, což pramení z jeho krátké novinářské praxe. Účelovost je pak ve snímku prezentována jako základ odhodlání a určitým způsobem také nejistotou v hledání pravdy. Zároveň je odhodlání příčinou morálního aspektu celé záležitosti. Snímek ve svém sdělení zásadně přijímá pravdu jako postoj obou novinářů. Bez všech obalů a zdvořilostí jsou obě novinářské postavy adorované a představují hrdiny v honbě za pravdou a spravedlností.

7.4.2 Postoje, názory a vztahy

Postoje a povaha novináře Bernsteina je ve snímku založena na ráznosti, nebojácnosti a přímočarém jednání. Jeho přímočarost působí v některých momentech až příliš plošně, protože se jeho charakter ani postava Woodwarda příliš nerozebírá. Naopak velkou výhodou je popis praktického odhalování případu a řada metod, které přísluší investigativní žurnalistice. Narozdíl od předchozího filmu není děj soustředěn na jednu postavu a její odhodlání. Jde o boj pravdy se lží a odhalování postupných záležitostí, které se týkají obecného zájmu. Po tíhou pravdy mají padat vlády, protože každý vztah založený na lži někdy skončí. Bernstein si je toho víc vědom než Woodward a jeho chování je více ležerní a novinář více fabuluje.

Postoje a názory Woodwarda jsou totožné s Bernsteinem. Jakkoliv dochází k určitým nesrovnalostem, Woodward je postavou konzistentní, což je ovšem ke škodě filmu, protože větší různorodost názorů a pojetí by ději prospěla. Upozadování Woodwarda vede k přílišné jednoznačnosti příběhu, což je ale také význam filmu. Jak neochvějně věří divák postavě, tak tím více se stává nakonec plochou a bez charakteru.

Kromě Woodwarda má Bernstein pouze pasivní vztahy s ostatními členy redakce. Vůči Bradleemu je často v defenzivní pozici, a přestože prosazuje svoje myšlenky a postupy¹⁵, vše

¹⁵ Například scéna ve 30. minutě filmu, kdy se Bradleemu nelíbí, co Bernstein a Woodward napsali. Bernstein se i přes jeho postavení brání a argumentuje s Bradleem. Zde jde vidět jistá nebojácnost a potřeba konfrontace.

nakonec přenechává ostatním. Naopak v novinářské praxi je aktivní a přímočarý. Neváhá využívat až zneužívat svoje zdroje ku prospěchu věci, což z něj dělá dobrou hybnou sílu příběhu. Spolupráce Bernsteina a Woodwarda je jedním ze základních pilířů celého narativu a na jejich kooperaci děj stojí.

Woodward je také pasivní postava vůči veškerým ostatním vztahům. Tvůrci upřednostnili Bernsteina jako hybnou sílu příběh, protože je zkušenější. Přitom právě Woodward je tím, kdo skutečně příběh odhalil. Byl to jeho postup a vnímání reality, které rozeběhlo novinářské vyšetřování více do hloubky. To on přišel na to, že něco nehraje.

Vztah Woodwarda je tak paradoxní, protože novinářskou etiku a odhodlání přenáší na svého kolegu, ve skutečnosti je tím zázemím on sám. A tady je právě patrná role filmu, který v zájmu neobjektivitu a filmařské profese upozaduje základní postavu. Bez vztahu Woodwarda ke zdrojům a k Bernsteinovi by žádná aféra nebyla.

7.4.3 Role, význam ve filmu a komparace postav

Pokud mluvíme o rolích, pak jsou oba novináři hlavními postavami. Celý film je postaven na jejich názorech, a především na kvalitní investigativní práci. Dokonce by se dalo říct, že pracovní postupy Woodwarda a Bernsteina tvoří zásadní hodnoty, které *All the President's Men* nabízí. Ač by defenzivní role svědčila spíše Woodwardovi, je hnací silou příběhu Bernstein, který se nebojí ohradit a zastává více defenzivní přístup.

Z hlediska postavení a rolí je Bernstein velmi přímočarý, věrohodný a pravdivý. Hledání zdrojů vychází z jeho pracovních postupů a podstaty práce, kterými jsou osobní kontakt a rozhovory. Ty jsou pro Bernsteina, ale i jeho obraz jako novináře velmi důležité. Rozhovory s lidmi jsou Bernsteinovou parketou, protože má dobrou intuici a instinkt. Navíc umí s lidmi dobře manipulovat a dokáže je přesvědčit, aby mu řekli to, co potřebuje. Je vynikající v hledání smyslu rozhovoru. Dbá na zjištění reality, kde ho ale kolega krotí. Ofenzivní postoj Bernsteina jako postavy je ojedinělý, spíše je rozhodný a rázný v děláni rozhodnutí. Woodward je naopak opoziční, nejistý a snaží se vždy poukazovat na hledání faktů.

Woodward má spíše roli vykonavatele práce, protože články píše Bernstein. Ve scéně 21. minuty filmu si Woodward všimne, že mu Bernstein vezme jeho článek od směnaře a začne

ho bez jeho svolení přepisovat. Nelíbí se mu to a zeptám se Bernsteina, proč to udělal. Ten reaguje slovy: „*Jsi tu jen devět měsíců. Já píšu od šestnácti. Když si přečteš můj článek a pak tvůj, tak to pochopíš.*“ Na to Woodward reaguje se slovy, že má pravdu. Předá mu všechny své poznámky a řekne mu, ať dělá, co umí. Divák v tom může vidět jasné uznání pravdy a nadhled Woodwarda, kterému nejde o vlastní prestiž, ale o výsledku jako celku.

Z tohoto úhlu pohledu má tedy být Woodward horším novinářem, protože neumí tak dobře psát a Bernstein, jak sám během zmíněného dialogu říká, píše od šestnácti let. Opak je ale pravdou, Woodward je lepším novinářem z hlediska podstaty práce. Je více pragmatický, přemýšlí o informacích více do hloubky a je cílevědomý.

Oba představitelé hlavních rolí velmi úspěšně spolupracují. Jejich kooperace a vzájemné pochopení představuje v nějakých ohledech podobnost, a to především jako symbol pravdy a spravedlnosti. Typově a chováním jsou rozdílní, ale oba projevují jistou tolerantnost a pochopení ke zdrojům. Novináři nejsou agresivní a nevyžadují nekompromisnost jako postava Bena Bradleeho v *The Post*. Mentální model obou postav jsou tedy velmi podobné, což se projevuje i skrz děj, který spíše plyne, než aby vytvářel skutečnost. Jejich charakterizace ale spíše závisí na pracovních postupech a činnostech spojených s prací investigativního novináře, na což se podíváme v následující kapitole.

8 ANALÝZA PRACOVNÍCH POSTUPŮ

V předchozí kapitole jsme se věnovali zobrazení postavy investigativního novináře, jeho charakteru a mírně jsme si nastínili některé pracovní postupy a praktiky, které novináři ve filmu využívají. Zde si podrobněji rozebereme a na příkladech ukážeme, jakým konkrétním způsobem novináři v obou snímcích pracují a jaké pracovní postupy a techniky využívají. Zaměříme se především na dvojici investigativních novinářů Carla Bernsteina a Boba Woodwarda a také šéfredaktora Bena Bradleeho. Dále se také teoreticky opřeme o knihu *Investigative Reporting and Editing* (1978) od novináře Paula N. Williamse, který v jedenácti krocích popsal, čím vším by se měl investigativní novinář při své práci řídit. Jednotlivé kroky tohoto konceptu jsou podrobně popsány v podkapitole 3.1 (Praktiky a pracovní postupy investigativních novinářů).

8.1 All the President's Men

Snímek *All the President's Men* velmi podrobně a rozsáhle zobrazuje celý pracovní proces investigativního novináře a všechny postupy a pracovní návyky s tímto spojené. Tyto procesy jsou především zobrazeny na práci dvojice novinářů Carla Bernsteina a Boba Woodwarda, kteří ve snímku pracují bez ustání a navzájem se doplňují. Přesto, že je Woodward v plátku jen pár měsíců, velmi rychle si zvykne na tempo zkušenějšího Bernsteina a díky společné spolupráci postupně dokážou, co se doopravdy stalo.

Především v první polovině filmu novináři hodně telefonují, pokoušejí se kontaktovat nejrůznější osoby, ověřují si informace a často se jim nedostane žádné odpovědi nebo odmítnutí. Velká část těchto scén se zaměřuje na Woodwarda, který si pečlivě zapisuje poznatky, červeně kroužkuje, co je důležité a v případě postupuje systematicky, i přesto, že jeho poznámky nebo procházení dokumentů je jinak docela chaotické. Během telefonátů si dokonce zapisuje, jak na něj lidé během hovoru působí nebo si kreslí karikaturu¹⁶, což ukazuje, že práce investigativního novináře může být zdlouhavá, někdy i nudná, a především chce pořádnou dávku trpělivosti a vytrvalosti. To můžeme vidět i v dalších částech filmu, jako

¹⁶ Kreslí pravděpodobně podobiznu Howarda Hunta, se kterým potřebuje mluvit, což se mu nakonec povede. Jak se později ukáže, právě Hunt naplánoval vloupání do Watergate. (pozn. autora)

například ve 28. minutě, kdy Woodward s Bernsteinem hledají důkazy v Kongresové knihovně ohledně vypůjčení knih Hunttem a musí probrat tisíce výpůjčních lístků. Takovéto typy scén v divákovi navozují pocit autentičnosti, demonstrují, jak práce investigativní žurnalistiky může vypadat a tím pádem posilují reálnost celého narativu.

Oba novináři v podstatě využívají podobné metody práce jen s jiným přístupem. Bernstein ve snímku především spoléhá na svůj instinkt a má tendenci proniknout hlouběji do osobních aspektů příběhu. To se ale promítá do toho, jak jedná. Některým zdrojům je možná až příliš přátelský a má nutkání říkat, že je něco jasné, i když nemá žádné přímé důkazy, které by jeho tvrzení podpořily. Například na poradě ve 12. minutě filmu můžeme vidět rozhovor Bernsteina, Woodwarda a Rosenfelda, kdy Bernstein říká, že všichni ze zatčených měli spojení se zpravodajskou službou. Woodward se proti tomuto tvrzení ohradí, protože to soud nepotvrdil. Bernstein ale argumentuje, že je to přeci jasné, že je někdo najal, jelikož měli dobré vybavení. Na to Rosenfeld odvětlí: „*Je mi fuk, co je podle tebe jasné. Mě zajímá, co víš. My nevíme, proč chtěli odposlouchávat demokraty.*“ Snímek tedy tímto způsobem divákovi zdůrazňuje, že i přes lidskou stránku věci a dobrý instinkt, jsou fakta vždy důležitější než domněnky, a to v jakémkoliv případě. Bernsteinův přístup k investigativní práci dokazuje, že novinářská práce by měla být směsicí intuice, instinktu a pečlivého investigativního šetření.

Woodward na druhou stranu upřednostňuje systematictější přístup k práci a zaměřuje se více na administrativu a politický úhel pohledu. Je velmi pečlivý, analyzuje veškeré dokumenty a přemýšlí více realisticky a především skepticky. Často Bernsteina konfrontuje s tím, že je potřeba více faktů. Tato kombinace dvou odlišných charakterů a přístupu k práci z Bernsteina a Woodwarda dělá paradoxně dobrou pracovní dvojici, která má slušné výsledky. Jejich partnerství je tak jedním ze základních elementů snímku a navozuje dojem, že spolupráce v týmu je základem pro každou dobrou investigativní práci.

Důležitým prvkem narace je také tajný zdroj Deep Throat, který ale ve snímku představuje nejistotu, a i na samotného Bradleeho působí nevěrohodně. S tímto zdrojem jedná v temné garáži Woodward a Deep Throat mu pomáhá v podobě potvrzování a vyvracení informací. Jeho styl práce je pouze nasměrovat dvojici novinářů určitým směrem, nikdy však napřímo neřekne dané skutečnosti a nechce být ve článcích uveden, ani jako anonymní zdroj. O to je pro dvojici novinářů těžší dané informace získat od jiných zdrojů. Složitost hledání

zdrojů je ve snímku tedy prezentována velmi realisticky a scény s Deep Throatem zvyšují v divákovi pocit napětí a tajemna.

Děj filmu a jeho narativ tedy detailně krok po kroku zobrazuje klíčové aspekty investigativní žurnalistiky a ty se shodují s Williamsovými postupy práce od zrodu příběhu až po vydání článku. Vývoj koncepce v *All the President's Men* představuje tip, který Woodward na začátku snímku telefonicky dostane od svého nadřízeného Rosenfelda, aby šel k soudu a zjistil všechny dostupné informace ohledně vloupání do Watergate. Skutečným tipem se pak stává fakt, že Hunt pracoval pro CIA, ale také anonymní zdroj v podobě Deep Throata, přes kterého novináři získávají velké množství informací. Během svého vyšetřování se Bernstein a Woodward kromě Deep Throata opírají o další reálné zdroje, které svými rozhovory získávají. Práce s nimi je velmi úmorná a těžká, ale Bernsteinovi se postupně podaří zjistit pravdu. Ve snímku zdroje představují nezpochybnitelnou jistotu, kterou ale samozřejmě ve skutečnosti být nemohou.

Čtení zpráv a zjišťování aktualit je v podání novinářů aplikováno podle smyslu, tedy tak, jak jsou utvářeny. Neustále sledují noviny a další zdroje, aby byli pořád v obraze a věděli, s čím například přichází *New York Times*. Dění kolem sebe tedy sledují a materiály získávají okamžitě, z iniciativy zdroje. Práce nohou je pro tento snímek zásadní, protože přináší pravdu v podobě přímých rozhovorů se zdroji. Novináři často opouští redakci, jezdí za zdroji, vyslychají je a souzní s nimi, aby nakonec získali to, co potřebují – informace.

Tangenciální úhel je pro novináře také důležitý, protože přináší efektivitu jejich práce. Bernstein a Woodward se během svého vyšetřování setkávají s mnoha možnostmi a úhly pohledu na danou problematiku. Oni ale zůstávají věrní svému instinktu a pokračují pořád ve svém hlavním vyšetřování. Režisér si tak drží zásadní roli investigativní žurnalistiky na naprosto jednoznačné úrovni a novináři jsou především pomůckou a prostředkem celého děje.

Bernstein a Woodward si v průběhu snímku všimají často přehlížených detailů, což jim postupně pomáhá odhalit důležité informace a o pozorování jako takové jde pouze v principu zachování anonymity zdroje. Novináři se velmi dobře rozhodují v zásadních momentech a mají za cíl odhalit všechny dostupné informace. Studii proveditelnosti neprovádí, protože jsou přesvědčeni o pravdě jako takové. Toto přesvědčení prochází celým snímek a je neměnné.

Ačkoliv se příběh ze začátku jeví jako bezvýznamný a Bradlee ho ani nechce dát na titulní stranu, novináři ve své práci pokračují a ani v průběhu nepřemýšlí, že by se vzdali. Snímek také založen na skutečnosti, že nelze zatajovat pravdu a role novinářů jako sprostředkovatelů informací je tedy jasně daná.

Způsob plánování je nahodilý. Opírá se osobní pohled na fakta, tedy na tom, že rozhoduje osobní postoj, a to především u Bernsteina. Základnou je pak postavení Bradleeho, který ji buduje a postupně začíná věřit, že novináři mají pravdu a jejich práci podporuje. Původní výzkum se soustředí na sdělení souvislostí, na fakta, která divák zná, ale která se opakují. Bernstein a Woodward vedou rozhovory, procházejí záznamy, vytvářejí souvislosti, a především překonávají pochybnosti o skutečnosti a pravdě.

S pomocí Bradleeho, ale i Simonse a Rosenfelda, v průběhu novináři přehodnocují již zjištěné poznatky, konzultují směřování příběhu a snaží se postupovat ve vyšetřování. K tomu jim pomáhá i dobrá znalost hledání v záznamech a kvalitní vedení rozhovorů s potencionálními svědky. Jejich podstat výzkumu teda spočívá v rozhovorech, a to především u Bernsteina, který umí dobře argumentovat a je přesvědčivý ve svém projevu. Mezery ve vyšetřování jim potom vyplňuje především anonymní zdroj Deep Throat, který poskytuje kritické postřehy a poznatky.

V závěru je vždy nutné přehodnotit všechny poznatky a rozhodnout se, které informace jsou dostatečné pro kvalitní příběh a zveřejnění. S tím se Bernstein potýká po celou dobu vyšetřování, a to především prostřednictvím Bradleeho, který jejich poznatky dlouhou dobu kritizuje.

All the President's Men tedy zobrazuje kvalitní a zdlouhavou investigativní práci dvou talentovaných novinářů, kteří se i přes všechny překážky a nástrahy dostanou postupně k pravdě a nebojí se ji ukázat. Také se velmi dobře opírá o koncept novináře Paula N. Williamse a podrobně ukazuje všechny kroky, kterými by se měl investigativní novinář řídit.

8.2 The Post a komparace pracovních postupů

Přestože se snímek The Post větší měrou zaměřuje na děj, narativ, charaktery postav šéfredaktora Bena Bradleeho a vydavatelky Katharine Grahamové, zobrazení pracovních postupů a praktik investigativních novinářů je také jeho součástí. Velmi dobře ukazuje přísný a etický proces investigativní žurnalistiky, který je jedním z hlavních témat dramatu a prolíná

se několika scénami a interakcemi postav. Snímek dále vyzdvihuje roli novinářů jako hlídacích psů demokracie a důležitost při informování veřejnosti a odkrývání pravdy.

Samotné pracovní procesy jsou především ilustrovány v 63. minutě filmu, kdy novináři v čele s Bradleem musí během pár hodin projít čtyři tisíce stránek McNamarovy studie a vytvořit z nich použitelný článek. Tato scéna je jedna z nejdůležitějších ve filmu, protože zde divák může nahlédnout na proces hledání těch nejdůležitějších informací, a to v krátkém časovém limitu. Jak sami novináři poukazují, New York Times na to měli tři měsíce, kdežto oni mají ani ne devět hodin. Spolupráce je v tomto případě klíčová a také dobré vedení šéfredaktora, který je součástí týmu a vede je do zdárného konce.

Novinářské rutiny jsou dále zobrazeny v 18. minutě filmu, kdy divák může nahlédnout na reálný způsob, jakým novináři vybírají témata a jak je šéfredaktor přiřazuje členům redakce. Dále také, jak funguje hierarchie v redakce, kdy Bradlee jakožto šéfredaktor zavolá stážistu, aby jel do New Yorku a zjistil, po čem jde novinář Neil Sheehan. Zde je patrná jistá nadřazenost a autorita ze strany Bradleeho, který situaci, kdy se ho novinář Ben Bagdikian zeptá: „*Mám se v tom trošku pošourat?*“, odvěti: *Ne, to je pod tvoji úroveň. Stážisto!*“ Bradlee tak dává najevo, že rozdílnost rolí v redakci a splňuje jakousi představu o postavě šéfredaktora v jakékoliv redakci.

Za zmínku také stojí investigativní pátrání novináře Bena Bagdikiana, který se v průběhu filmu pokouší najít vojenského analytika Daniela Ellsberga. Bagdikian ho zná z minulosti a myslí si, že právě on Pentagon Papers předal New York Times. Novinářovo hledání zdroje, který je získáván zcela odlišně než v *All the President's Men*, je doplňujícím a živým elementem, který snímku dodává dějovost a diváka to vtáhne do něj vtáhne.

Celkový proces výroby novin, přes psaní článků, korektury a úpravy, až po jejich vydání je také důležitou součástí snímku. Samotná výroba novin je ilustrována v 95. minutě filmu, kdy ve scéně před tím Bradlee po jednání s Grahamovou a představenstvem The Washington Post Company zavolá tiskařům, aby proces výroby konečně spustili. Scéna je podpořena dramatickou hudbou a zobrazuje zlomový moment filmu a zároveň celé kauzy, kdy The Washington Post po dlouhém jednání nakonec články vydává. Spojuje se zde několik základních prvků, které se prolínají celým filmem, což je prosazování pravdy, otázka morálních a etických dilemat a svoboda tisku.

Stejně jako u předchozího snímku, můžeme najít v *The Post* několik klíčových aspektů investigativní práce podle Paula N. Williamse. Drama se jimi ale nezabývá tak dopodrobna a jako v *All the President's Men* a především jsou tyto všechny aspekty dále promítnuty v jednání a chování Bradleeho a Grahamové.

Drama *The Post* je tedy spíše postaveno na osobě novináře a na jeho odhodlanosti a tvrdohlavosti. Proto jsou postupy jako nalezení zdroje, tipování, ověřování skutečností, psaní a publikování odlišně prezentovány než ve snímku *All the President's Men* a jsou v něm upozaděny. Aféra Watergate je jiná svým charakterem, protože v ní jde skutečně o pátrání, tedy přímou investigaci a divák zjišťuje informace postupně společně s dvojicí novinářů. *The Post* spíše prověřuje charaktery postav, jejich roli dokázat pravdu a tím podpořit svobodu tisku a spravedlnost. Na samotné pracovní postupy se moc nezaměřuje, protože ty nejsou hlavním sdělením snímku. Realitu situace zná divák od prvních minut a postupně sleduje, jak ji novináři odkrývají a bojují se všemi vlivy a riziky, nikoliv pátrání po informacích, jak je tomu u *All the President's Men*.

9 ZÁVĚR

Hlavním cílem této práce bylo zjistit, jakým způsobem je vyobrazen investigativní novinář ve dvou vybraných amerických snímcích *The Post* a *All the President's Men* a jak je znázorněna jeho práce a konkrétní postupy práce. Analýza se zaměřovala na postavu šéfredaktora Bena Bradleeho, jeho názorový a charakterový protipól v roli vydavatelky Katharine Grahamové a dvojici postav novinářů Carla Bernsteina a Boba Woodwarda, jejich pracovní postupy a všechny činnosti spojené s prací investigativního novináře. Výsledků jsme dosáhli pomocí kvalitativní obsahové analýzy a komparativní metody.

Z analýzy obou snímků jsme došli k závěru, že ačkoliv je postava investigativního novináře vyobrazena jako hrdina (reportér křížák), který bojuje za pravdu a spravedlnost a představuje hlídacího psa demokracie, samotné pojetí charakterů, jejich pracovních postupů a tím pádem pojetí celého filmu se v mnoha ohledech liší. Zatímco postava investigativního novináře, jeho charakter a hodnoty jsou v *The Post* základním stavebním kamenem a pracovní postupy jsou zde upozaděny, v *All the President's Men* představují tyto procesy nejdůležitější esenci narativu a jsou velmi systematicky a podrobně zobrazeny, což vyvolává větší pocit autentičnosti. Pojetí charakterů je zde pak spíše postavené na kooperaci dvou protagonistů a pro naraci je důležitá především jejich vzájemná spolupráce optikou pracovních procesů.

Ačkoliv se v *The Post* tedy pracovní postupy a praktiky ve velké míře neobjevují, snímek se dost realisticky zaměřuje na samotný proces tisku a otázku vlastnictví médií a jeho morálního hlediska. Toto morální pojetí je nakonec rozhodující v obou filmech a snímků navzájem propojuje.

Pracovní postupy a praktiky jsou tedy v analyzovaných filmech prezentovány jiným způsobem. Zatímco *The Post* prosazuje jako hlavní prvek děje postavu investigativního novináře na úkor propracovaných praktik a postupů, *All the President's Men* naopak ukazuje jako základ spolupráci dvou novinářů a vytrvalost zdlouhavého vyšetřování. To je dáno především jiným stylem pracovních postupů novinářů a odlišným tvořením charakterů v obou snímcích. I přesto, že se tedy klíčové kroky práce podle novináře Paula N. Williamse (viz. podkapitola 3.1) objevují především ve snímku *All the President's Men*, kde je divák vidí velmi systematicky, i v dramatu *The Post* může nahlédnout pod pokličku novinářským rutinám a

procesům. *All the President's Men* je ale zobrazuje realističtěji a podrobněji, což vyvolává větší pocit autentičnosti.

Samotná postava Bena Bradleeho je ve snímcích prezentována velmi odlišně, přestože jeho postavení jako šéfredaktora (v *All the President's Men* výkonného redaktora) a jeho role hlídacího psa demokracie v obou snímcích přetrvává. V *The Post* představuje jeho charakter hlavní roli, je základním kamenem narace a snímek na něm v mnoha ohledech stojí. Převládá zde jeho charakter na úkor pracovních postupů a zobrazuje ideálního investigativního novináře se zápalem a silným vedením. V *All the President's Men* je novinář vedlejší postavou, kde zobrazuje vedoucího, který spíše jen schvaluje, rozhoduje o práci Woodwarda a Bernsteina a novinářské postupy a investigativní práce na něm přímo nezávisí. I přesto je jeho charakter v otázce práva na zveřejnění stejně nekompromisní jako Bradlee vyličený v předchozím snímku a působí jako zásadový vůdce, který brání demokracii hodnoty a právo na informace.

Na uvedených dvou snímcích je tedy patrné, jakým způsobem filmová narace ovlivňuje nejen samotný příběh, ale také charakter a postupy zobrazení investigativních novinářů. To můžeme vidět právě na postavě Bradleeho. A nejedná se o přímý přístup dobrého novináře proti padouchovi, ale o jasnou linii postavy rozhodného a nekompromisního Bradleeho v *The Post* a postupný vývoj váhajícího, i když autoritativního šéfredaktora k rozhodujícímu a přesvědčenému zastánci zveřejnění.

Přestože je snímek *All the President's Men* velmi známý a zabývá se jím hned několik prací a publikací, v komparaci s jiným snímkem z investigativního prostředí jsem ho nenašla. Přišlo mi tedy zajímavé srovnávat dva filmy, které budou příběhově tak blízko u sebe, budou se zde objevovat stejné postavy a podobná redakce, čímž budou vyvolávat pocit, že si budou v konečném důsledku velmi podobné. Navíc mě zajímalo, jak moc se liší obraz Bena Bradleeho a celkový obraz postavy investigativního novináře.

Rozdílnost pojetí charakterů, pracovních postupů, narace a spád děje či rozdílné prezentování reálnosti tedy ukazuje, že ačkoliv jsou si snímky v mnoha ohledech podobné, objevuje se v nich postava Bena Bradleeho a zaměřují se na dvě velké kauzy ze stejného politického prostředí, celkový tón snímku a vnímání postav divákem může být v úplném důsledku zcela odlišné a především odtržené od reality.

POŽITÉ ZDROJE

Odborné knihy

BARRIS, Alex. *Stop the Presses! The Newspaperman in American Films*, 1st edition. Michigan: A. S. Barners, 1976. ISBN 978-0498016035

CORRIGAN, Timothy. *A Short Guide to Writing About Film*, 9th edition, Pearson, 2015. ISBN 978-0321965240

DE BURGH, Hugo. *Investigative Journalism: Context and Practice*, 2ed edition. London: Routledge, 2008. ISBN 978-1134068708

EHRlich, C. Matthew. *Journalism in the Movies*. Urbana: University of Illinois Press, 2004. ISBN 978-0252074325

EHRlich, C. Matthew, SALTZMAN, Joe. *Heroes and Scoundrels: The Image of the Journalist in Popular Culture*, Urbana: University of Illinois Press, 2015.

ISBN 978-0252080654

ELSAESSER, Thomas, BUCKLAND Warren. *Studying Contemporary American Film: A Guide To Movie Analysis*, New York: Arnold, Oxford University Press Inc., 2002. ISBN 9780340762059

FORBES, Derek. *A Watchdog's Guide to Investigative Reporting: A Simple Introduction to Principles and Practice in Investigative Reporting*, Johannesburg: Konrad Adenauer Stiftung, 2005. ISBN 978-0958493666

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005.

ISBN 80-7367-040-2

HOUSTON, Brant. *The Investigative Reporter's Handbook: A Guide to Documents, Databases, and Technique*, 5th edition. Boston: Bedford/St. Martin's, 2009. ISBN 978-0312589974

HUNTER, L. Mark. *Story-Based Inquiry: A Manual for Investigative Journalists*. Francie: UNESCO, 2011. ISBN 978-9231041891

LEIGH, David. *Investigative journalism: A Survive Guide*, London: Springer International Publishing, 2019. ISBN 978-3030167516

MCNAIR, Brian. *Journalists in film: heroes and villains*. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2010. ISBN 978-074863448

RICHARDS, Lyn a Janice M. MORSE. *README FIRST for a User's Guide to Qualitative Methods*. 3rd ed. Los Angeles: SAGE Publications, 2012. ISBN 978-1452280950

SCHREIER, M. *Qualitative Content Analysis in Practice*. 1st ed. SAGE Publications, 2012. ISBN 978-1446289921

VAUGHN, Stephen. *Encyclopedia of American Journalism*. New York: Routledge, 2008. ISBN 978-0415969505

WILLIAMS, N. Paul. *Investigative Reporting and Editing*. Prentice Hall, 1978. ISBN 978-0135046623

Online zdroje a publikace

BRITANNICA, T. EDITORS OF ENCYCLOPAEDIA (2023). *Pentagon Papers*. Online.

In: britannica.com 31. 10. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/Pentagon-Papers> [citováno 2023-11-12].

CAMBRIDGE DICTIONARY (bez data). *Muckraking*. Online. In: dictionary.cambridge.org Dostupné z: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/muckraking> [citováno 2023-11-06].

EDER, Jens. (2013) *Die Figur im Film: Grundlagen der Figurenanalyse*. Online.

Germany: Schüren Verlag. Dostupné z: Perlego, <https://www.perlego.com/book/1058996/die-figur-im-film-grundlagen-der-figurenanalyse-pdf> [citováno 2023-11-15].

EDER, Jens. (2010) *Understanding characters*. Online. Projections. The Journal for Movies and Mind. Vol. 4,1, 16-40. Dostupné z:

https://www.academia.edu/1842430/Understanding_Characters_In_Projections_The_Journal_for_Movies_and_Mind_Vol_4_1_16_40 [citováno 2023-11-15].

EHRlich, C. Matthew (2006). *Facts, Truth, and Bad Journalists in the Movies*. Online.

Dostupné z: Researchgate.net,

https://www.researchgate.net/publication/237231969_Facts_truth_and_bad_journalists_in_the_movies [citováno 2023-10-12].

GHIGLIONE, Loren, SALTZMAN, Joe. (2002, 2005) *Fact or Fiction: Hollywood Looks at the News, The Image of the Journalist in Popular Culture*. Online. Dostupné z: Ijpc.org, <http://www.ijpc.org/uploads/files/hollywoodlooksatthenews2.pdf>

GHIGLIONE, Loren (1991). *The American Journalist: Fiction versus Fact, Image the of Journalist in Popular Culture*. Dostupné z: Ijpc.org, <http://www.ijpc.org/uploads/files/ghiglione.pdf> [citováno 2023-9-18].

INVESTIGATIVE REPORTERS AND EDITORS. (bez data) *About IRE*. Online.

Dostupné z: <https://www.ire.org/about-ire/> [citováno 2023-11-28].

SALTZMAN, Joe. (2005) *Analyzing the Images of the Journalist in Popular Culture: a Unique Method of Studying the Public's Perception of Its Journalists and the News Media*.

Dostupné z: Ijpc.org,

<https://www.ijpc.org/uploads/files/AEJMC%20Paper%20San%20Antonio%20Saltzman%20005.pdf> [citováno 2023-10-22].

REPORTERS WITHOUT BORDERS (bez data). *2023 World Press Freedom Index*

– *journalism threatened by fake content industry*. Online. In: rsf.org 2023.

Dostupné z: <https://rsf.org/en/2023-world-press-freedom-index-journalism-threatened-fake-content-industry> [citováno 2023-11-28].

Audiovizuální zdroje

All the President's Men [česky Všichni prezidentovi muži] [film]. Režie Alan PAKULA. USA, 1976. Délka 132 min. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Google Play

z: https://play.google.com/store/movies/details/All_the_President_s_Men?id=zxWsC1Zk4CY

The Post [česky Akta Pentagon: Skrytá válka] [film]. Režie Steven SPIELBERG. USA, Velká Británie, 2017. Délka 116 min. V digitalizované podobě dostupný prostřednictvím Google Play

z: <https://play.google.com/store/movies/details?id=PC0WIOlwhqI&pli=1>

Grafická díla

EDER, Jens. Koncept hodin charakteru. Grafický obrázek. Online. In: Understanding characters. Projections. The Journal for Movies and Mind. Vol. 4,1, 16-40., *Koncept hodin charakteru*, 2010, obr. 4, s. 21. Dostupné z:

https://www.academia.edu/1842430/Understanding_Characters_In_Projections_The_Journal_for_Movies_and_Mind_Vol_4_1_16_40